

Uradni vestnik

občin Ormož in Ptuj

YU ISSN 0042-0778

Leto: XXIII

Ptuj, dne 17. aprila 1986

Številka: 11

VSEBINA:

SKUPŠČINA OBČINE PTUJ

95. Dolgoročni plan občine Ptuj za obdobje od leta 1986 do leta 2000

95.

Na osnovi 26. člena Statuta občine Ptuj (Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 5/78 in 2/82), Smernic za dolgoročni plan občine Ptuj 1986—2000 (Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 24/84) in 23., 24., 25., 142. ter 144. člena zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 1/80) je Skupščina občine Ptuj na seji zbora združenega dela dne 4/12—1985, na seji zbora kraevnih skupnosti dne 4/12—1985 in na seji družbenopolitičnega zbora dne 3/12—1985 sprejela

DOLGOROČNI PLAN

OBČINE PTUJ ZA OBD OBJE OD LETA 1986 DO LETA 2000

1. IZHODIŠČA IN CILJI DOLGOROČNEGA RAZVOJA OBČINE

Strategija dolgoročnega razvoja izhaja iz notranjih in zunanjih pogojev za razvoj proizvodnih sil družbe, upošteva nadaljnji razvoj znanosti, tehnike in tehnologije, stalno izboljševanje materialnih in drugih pogojev življenja in dela ter nadaljnji vsestranski razvoj sistema socialističnega samoupravljanja in socialističnih samoupravnih odnosov v naši družbi.

Družbenoekonomski razvoj bomo gradili na doseženi ravni ekonomskega, socialnega in prostorskega razvoja ob razpoložljivih razvojnih potencialih ter ob koriščenju primerjalnih prednosti občine. Usmeritev k popolnejši, smotrnejši in učinkovitejši uporabi razpoložljivih proizvodnih zmogljivosti in gospodarskih virov v celoti je ena od temeljnih izhodišč razvojne politike v prihodnjem obdobju.

Izvajanje takšne politike bo možno uresničiti le, če bo v polni meri uresničena neodtujljiva pravica delavcev v združenem delu, da ustvarjajo dohodek in odločajo o razporejanju z njim na vseh ravneh njegove porabe. Šele ob navedenih pogojih je možno pričakovati izboljšane učinke in prednosti motivacije za delo in razvoj.

Na področju demografskega in socialnega razvoja smo priča nizki rodnosti in staranju prebivalstva Slovenskih goric in Haloz ter od-

seljevanju (odhajanje mladih v mesto in propadanje kmečkih gospodarstev).

Dolgoročni razvoj občine Ptuj je zasnovan na vsestranski povezanosti v gospodarske in družbene tokove v regiji, zato bomo skupno izgrajevali večje, predvsem infrastrukturne sisteme, krepili in vodili enotno demografsko, socialno in zaposlitveno politiko, krepili gospodarsko sodelovanje, podredili razvoj družbenih dejavnosti zahtevam celovitega družbenoekonomskega razvoja in vsklajevali posege v prostor.

Dolgoročne razvojne cilje opredeljujemo na osnovi opredeljenih izhodišč dosežene ravni družbenoekonomskega razvoja občine ter ciljev širše družbenopolitične skupnosti. Pri opredeljevanju ciljev upoštevamo še prednosti naravnih danosti in družbenih zmogljivosti občine, odpravljanje nekaterih neskladij družbenega razvoja in nadaljnji skladnejši razvoj dejavnosti družbene reprodukcije.

Cilji, ki jih moramo doseči do let 2000 so naslednji:

1. 1. Krepitev družbenega in materialnega položaja človeka, ki mora temeljiti na rezultatih živega in minulega dela in zagotavljanju dinamične gospodarske rasti na kakovostnih osnovah. V okviru politike uresničevanja razvojnih ciljev si bomo prizadevali za intenzivnejše koriščenje obstoječih proizvodnih kapacitet in vseh drugih zmogljivosti, za boljšo organizacijo dela in poslovanja, polno in produktivno izrabo delovnega časa ter učinkovitejše in odgovornejše upravljanje in odločanje, tako, da bi z obstoječimi kapacitetami povečali proizvodnjo, produktivnost dela in ekonomičnost poslovanja. Pospešeno bomo nadaljevali že začeto prestrukturiranje gospodarstva in družbenih dejavnosti.

Ob okrepljeni zunanjetrgovinski menjavi bomo zagotovili pogoje za višjo proizvodnjo in posodobitev proizvodnih in drugih zmogljivosti. Razvoj bomo preusmerili na višjo raven učinkovitosti in produktivnosti, kar bo temeljni pogoj za postopno izboljšanje osebnega in družbenega standarda občanov.

Kakovostnejše zadovoljevanje ekonomskih, socialnih in kulturnih potreb občanov bomo zagotovili z nadaljnjim razvojem družbenoekonomskega sistema, zasnovanim na višji ravni samoupravne družbene organiziranosti v celoti, na znatno večjem vplivu znanstvenega in tehnološkega napredka, razvoja domače znanosti in tehnologije, z vzpostavljanjem ravnotežja med družbeno in naravno reprodukcijo ter še večjim upoštevanjem ekonomskih zakonitosti in meril produktivnosti ter uspešnosti gospodarjenja.

1.2. Delavci bodo v razvoju samoupravnega socializma bolj neposredno obvladovali pogoje in rezultate svojega dela in družbena reprodukcijska sredstva, kar bo osnova za hitrejšo uveljavljanje samoupravnih proizvodnih odno-

sov ter sprememb v njihovem samoupravnem in materialnem položaju, vedenju in zavesti. Tako bo odprta pot sodobni ekonomiji, ki bo utemeljena na blagovni proizvodnji v sistemu družbene lastnine in socialističnega samoupravljanja.

1.3. Zadovoljevanje človekovih osebnih, družbenih, materialnih, socialnih, kulturnih in bivalnih potreb in interesov bo potekalo bolj celovito, vsestransko in kakovostno.

Trajni cilji materialnega razvoja socialistične samoupravne družbe so po svoji naravi socialni, zato moramo socialni politiki posvetiti vso pozornost. Socialna politika kot integralni del gospodarske in razvojne politike bo temeljila predvsem na socialni varnosti zagotovljeni z delom. Borili se bomo proti raznim oblikam ekonomske in družbene nesprejemljivih dohodkov, ki ogrožajo družbeno lastnino in ne izvirajo iz dela in delitve po rezultatih dela.

Zagotavljali bomo pogoje za enakopravno vključevanje mladine v življenje in delo ter za socialno varnost mlade družine. Posebna družbena skrb bo namenjena invalidom.

Ob spremembah vrednot bo možno višjo kakovost življenja doseči ob varnejših oblikah zadovoljevanja skupnih potreb.

1.4. Stabilna in dinamična rast zaposlenosti sodi med temeljne cilje družbenoekonomskega razvoja, v okviru katere bo zagotovljena polna zaposlenost vseh za delo sposobnih prebivalcev na osnovi dinamičnega produktivnega zaposlovanja. Stopnja zaposlenosti in s tem socialna varnost delavcev in delovnih ljudi bosta odvisni predvsem od kakovosti in količine dela in znanja. V zaostrenih gospodarskih razmerah, v katerih so možnosti za zaposlovanje vedno bolj odvisne od učinkovitosti gospodarjenja, bomo polno produktivno zaposlenost zagotovili s takimi preusmeritvami zaposlenosti v gospodarstvu in drugih družbenih dejavnostih, ki bodo ustrezale merilom razvitejših ekonomij. Potrebno bo organizirano prekvalificiranje večjega števila delavcev.

1.5. Zagotovili bomo vzpodbudnejše pogoje in razmere za razvoj znanosti, tehnike, tehnologije, izobraževanja, organizacije dela in informatike.

Za doseganje višjih stopenj gospodarske rasti je razen uvajanja visoke tehnologije izrednega pomena razvoj informatike za razvijanje družbenih odnosov znanstvenoraziskovalnega dela in organizacije dela. Vloga informatike in organizacijskih teorij je toliko bolj pomembna v obdobju stabilizacije, ker uvajanje izsledkov teh teorij lajša možnosti za hitrejšo vključevanje novih dosežkov v produkcijo, racionalizirajo se obstoječi produkcijski procesi in dosega večja produktivnost.

1.6. Za smiselno razmestitev ekonomskih in socialnih aktivnosti v prostoru bomo upoštevali naravne in naseljene danosti. Zmanjšali bomo razlike med razvitostjo gričevnatega in

ravninskega dela občine tako, da bodo omogočene približno enake gospodarske, socialne, prostorske in druge življenjske razmere ter učinkovitejša gospodarjenja na vseh predelih občine. Rešiti moramo ključno ekološka vprašanja Kidričevega in Ptujja in ne smemo odpreti novih ekoloških problemov. Ustrezno moramo ovrednotiti izrabo prirodnih danosti, da ohranimo ekološko ravnotežje, zavarovati moramo krajinske značilnosti in kulturno dediščino.

Smotno bomo opredelili izrabo površin, še zlasti za dejavnosti odvisnih od naravnih virov. Slabša zemljišča bomo namenili za poselitve in infrastrukturo ter pri tem varovali in izboljševali zemljišča za kmetijsko rabo.

Cilj dolgoročnega razvoja je trajno varovanje zemljišč na prvem območju, kakor tudi podtalnice za potrebe oskrbe s pitno vodo.

Tranzitni položaj občine in njene naravne danosti v kmetijstvu in gozdarstvu bomo kar najbolj racionalno izrabljali.

1.7. Skladnejši regionalni razvoj bomo uresničevali s hitrejšim razvojem manj razvitih območij (Haloze in Slovenske gorice). Izenačitev pogojev življenja in dela prebivalcev na tem območju bomo dosegli s hitrejšim razvojem najvitalnejših infrastrukturnih objektov predvsem vodovodnega, cestnega, elektro in telefonskega omrežja.

Družbene dejavnosti bomo razvijali v skladu s potrebami in možnostmi prebivalstva posameznih območij.

1.8. Z nadaljnjim razvojem splošne ljudske obrambe in družbene samozagrade smo utrjevali varnost in neodvisnost SFR Jugoslavije. Ob stalni krepitvi vloge delovnega človeka in občana ter krepitvi materialnih možnosti družbe bomo načrtno oblikovali vse vrste rezerv ter sprotno in stalno usklajevali obrambno samozagradne dejavnosti s celotnim družbenim razvojem.

2. GLOBALNI OKVIRI RAZVOJA

2.1. Rast in delitev družbenega proizvoda

Na podlagi ocenjenih pogojev, potreb in možnosti za doseglo višje ravni samoupravnega družbenega in materialne razvitosti moramo v obdobju 1986–2000 doseči naslednjo dinamiko ekonomske rasti in globalne odnose v strukturi gospodarstva.

Družbeni proizvod celotnega gospodarstva bo do leta 2000 rasel po povprečni realni letni stopnji 4,2 % in sicer v obdobju 1986–1990 po stopnji 4 % letno, v obdobju 1991–1995 po stopnji 4,6 % letno in v obdobju 1996–2000 po stopnji 4,1 % letno. Za doseganje takšne gospodarske rasti bodo potrebne intenzivne strukturne spremembe ter povečanje učinkovitosti in kakovosti gospodarjenja ob upoštevanju dosežkov znanosti in tehnologije in izpeljava investicij v proizvodnji primarnega aluminija.

Povečanje zaposlenosti v povprečju približno za 1,9 % na leto bo do leta 2000 zagotovilo, da se približamo stanju polne zaposlenosti delovno zmognega prebivalstva oz. da bo stopnja brezposelnosti v sprejemljivih okvirih.

Povečanje produktivnosti dela povprečno približno 2,3 % na leto bo prispevalo k porastu družbenega proizvoda za približno 60 %. Na povečanje produktivnosti dela bo odločilno vplival močno pospešen znanstveno-tehnološki napredek.

Globalne spremembe in razvoj bodo usmerjene predvsem v širjenje domačega trga in krepitev izvozne usmeritve, ki jo bomo dosegli z vse širšim vključevanjem celotnega gospodarstva v sodobne oblike mednarodne delitve dela, s skupnimi razvojnimi načrti in programi za proizvodnjo in izvoz.

Delitev družbenega proizvoda bo morala zagotoviti pogoje za predvideno rast proizvodnje in zadovoljiti potrebne potrebe. Zadovoljevanje potrebnih potreb omogoča in zvišuje produktivnost, rast proizvodnje pa lahko edina zagotavlja stabilno rast potrošnje.

Osebnostna, skupna in splošna poraba bo povečala svoj delež v družbenem proizvodu v skladu z rastjo vseh razpoložljivih sredstev za porabo. Realni osebni dohodki se bodo povečali, kar bo pozitivno vplivalo na motiviranost delavcev za uspešnejše in odgovornejše gospodarjenje.

2.2. Ekonomski odnosi s tujino

Gospodarstvu občine mora biti temeljna strateška usmeritev dolgoročnega razvoja intenzivnejše vključevanje v mednarodno menjava, kar je temeljni pogoj za povečanje učinkovitosti gospodarjenja in za doseganje večje ekonomske samostojnosti.

Za doseg navedenega cilja bo moralo naše gospodarstvo preiti na intenzivnejše gospodarjenje in bo potrebno dati večji povdarek boljši delovni kulturi, znanju in usvarjalnosti ter zagotoviti tudi materialne, sistemske in druge pogoje za izvedbo tega prehoda.

Od izvoza, ki bo rasel 5,6 % letno in uvoza, ki bo rasel 5,8 % letno bo odvisna tudi gospodarska rast in le z izvozom bo možno lastne dosežke tudi preverjati s svetovnimi merili produktivnosti in ekonomičnosti.

Izvoz na konvertibilno področje bo zaradi velike uvozne odvisnosti še naprej najpomembnejša naloga, vendar pa bomo morali povečati menjavo z državami v razvoju.

V občini bo tudi dolgoročno nosilec ekonomskih odnosov industrija, kjer pa se bodo morale poleg TGA Kidričeve močnejše osmeriti v izvoz tudi druge organizacije združenega dela. Poleg industrije bo v izvozu zavzemalo vse pomembnejšo vlogo tudi kmetijstvo.

Uspešnejša prodaja na tuja tržišča bo odvisna od načina prodaje, kjer bo potrebno dati večji povdarek ustreznejšim kadrom, pri sami prodaji pa upoštevati intenzivnejši neposreden nastop na tržišču. V organizacijah združenega dela, kjer ne bo racionalno, da same krepijo zunanjetrgovinske službe, se bodo za doseg boljših rezultatov povezovali z večjimi zunanjetrogovinskimi organizacijami v regiji oziroma republiko.

2.3. Investicije

V času omejenosti investicijskih sredstev bodo potrebna velika prizadevanja za povečanje investicijske učinkovitosti in rentabilnosti (kakovostna priprava projektov, širša družbena verifikacija).

Pri obravnavanju nadaljnjega gospodarskega razvoja bo potrebno zagotoviti tak obseg in strukturo investicijskih sredstev, ki bodo omogočala nadaljnjo in usklajeno rast proizvodnje in družbeni razvoj ob strukturnih spremembah kot posledici širšega vključevanja v mednarodno delitev dela in hitrejšega absorpiranja tehničnega napredka.

Delež investicij v družbenem proizvodu se bo povečal tako, da bo konec tega stoletja znašal okrog 25 %.

V strukturi investicij bomo izboljšali razmerje v korist gospodarskih investicij in zmanjšali naložbe v negospodarstvo.

S spremembami pri oblikovanju akumulacije in sredstev za razširjeno reprodukcijo bomo omogočili povečanje samofinanciranja. Z uporabo tuje akumulacije pa moramo omogočiti družbeno in ekonomsko smotno uvajanje sodobne tehnologije.

3. DRUŽBENO-EKONOMSKI RAZVOJ IN RAZVOJNE NALOGE

3.0.0 Dinamični gospodarski razvoj bodo imele tiste panoge in organizacije združenega dela, ki bodo v svoje programe vključevale tehnološko in razvojno intenzivne programe, s katerimi si bodo v poostreni konkurenci na domačem in tujih trgih zagotovile obstoj in razvoj.

3.0.1. Tehnološki razvoj

V sodobnem svetu velja načelo, da je tehnološki razvoj bistveni pogoj za gospodarski in

družbeni razvoj, še posebno velik pa je njegov vpliv na večanje produktivnosti in na smotrnejšo rabo surovin in reprovromateriala.

Pri pospešenem tehnološkem razvoju se bomo morali v čim večji meri naslanjati na lastne kadrovske ter razvojno-raziskovalne zmogljivosti, ki se bodo morale usposobiti za prenos in uporabo sodobnih tehnologij, hlasten tehnološki razvoj pa bomo morali pospeševati le na tistih področjih, kjer imamo za to možnosti.

Posebna pozornost pri osvajanju nove tehnologije bo veljala predvsem:

— avtomatizaciji proizvodnih procesov v industriji,

— sistemom za varčevanje z energijo,

— modernizaciji proizvodnje primarnega aluminija,

— razvoju malih poslovnih sistemov v elektronski industriji.

Poleg pospešenega tehnološkega razvoja v industriji bomo spodbujali razvojno raziskovalno dejavnost tudi na področju pridelovanja hrane in na področju varstva človekovega okolja.

3.1. Razvoj gospodarskih dejavnosti

3.1.1. Industrija

Dolgoročno bo najpomembnejša naloga ptujske industrije usmeritev v kvalitativno razvojno preobrazbo, ki bo temeljila na uveljavljanju znanja in tehnološkega napredka in bo dolgoročno zagotavljala možnosti za izvoz na konvertibilno področje.

K prestrukturiranju bo potrebno pristopiti postopno pri tem pa vzporedno ustrezno usposabljanje kadre, ki bodo sposobni izvajati razvojno dejavnost. Kvalitativna razvojna preobrazba bo temeljila na povečanih vlaganjih v nove tehnologije in na posodabljanju proizvodnih zmogljivosti.

Večji povdarek kot doslej bo v razvoju ptujske industrije dan racionalnejši rabi energije surovin in reprovromateriala hkrati pa bo potrebno boljše izkoristiti tudi rezerve v organizaciji dela.

Po posameznih proizvodnih kompleksih bodo razvojne usmeritve naslednje:

3.1.1.1. Na področju proizvodnje in predelave barvnih kovin bo z izvedbo modernizacije proizvodnje primarnega aluminija dosežena optimalna tehnološka proizvodna enota, ki bo zasnovana na sodobni tehnologiji z nizko specifično porabo energije in surovin in bo zagotavljala varovanje okolja in primarne delovne pogoje. Z izvedeno modernizacijo bo proizvodnja povečana od sedanjih 45.000 ton na 70.000 ton letno.

Hkrati z izvedbo modernizacije bo TGA Kidričeva širila in razvijala tudi program silikatne kemije.

3.1.1.2. V okviru kovinske predelovalnega kompleksa kamor prištevamo kovinsko predelovalno dejavnost, strojno industrijo in proizvodnjo prometnih sredstev bo v razvoju dan povdarek proizvodnji delov za motorna vozila.

Delovna organizacija Agis bo selekcionirala proizvodni program, uvajala višje stopnje tehnološke zahtevnosti in kompleksnosti proizvodov ter težila k večji lastni osvojenosti proizvodov in večji izvozni usmerjenosti asortimenta.

V DO HIKO Olga Meglič bo dan povdarek razvoju proizvodnje kmetijske mehanizacije in elementov za kmetijsko mehanizacijo ter proizvodnji hidravličnih elementov in opreme.

Na ostalih področjih bo IMP-TOZD Elektrokovinar kot razvojno perspektivno razvijal tehnološko zahtevnejše tlačne posode in naprave za pripravo pitne in tehnološke vode, čiščenje in mehčanje vode ter procesno opremo za dejavnost priprave vode.

3.1.1.3. V Proizvodnji električnih strojev in aparatov bo GORENJE Procesna oprema-TOZD Poslovna oprema Ptuj preusmerjala svoj proizvodni program s področja zabavne elektronike na področje biroinformatike in

proizvodnje malih poslovnih sistemov, razvoj Elektrokovine-TOZD Proizvodnja malih elektromotorjev pa se bo vključeval v razvoj višjih sistemov elektroindustrije.

3.1.1.4. Proizvodnja žaganega lesa in plošč v LIK Savinja Celje-TOZD Lesna industrija bo ohranjala sedanji obseg, z izgradnjo decimirnice pa bo omogočeno uvajanje tehnologije višje stopnje predelave in obdelave lesa kot zametka lesarske proizvodnje.

3.1.1.5. Industrija gradbenega materiala bo v okviru delitve dela med sorodnimi proizvajalci in izboljšanjem tehnološke opremljenosti skrbela za tehnološki razvoj gradbenih elementov, hkrati pa zmanjševala energetsko odvisnost od dragih goriv.

3.1.1.6. Razvoj tekstilne industrije bo usmerjen v tehnološko intenzifikacijo in modernizacijo proizvodnje v Merinki-TOZD Volneni izdelki Majšperk in v LABOD-TOZD Delta Ptuj, pri čemer bo dan večji poudarek kakovosti, uvajanju umetnih vlaken ter večji uporabi sekundarnih surovin.

3.1.1.7. V proizvodnji usnjene obutve in galanterije bo s priključitvijo KONUS-TOZD Lahka obutev Majšperk k DO Planika dana možnost širitve obutvene industrije v občini, kar pa bo pozitivno vplivalo tudi na možnost zaposlovanja v manj razvitem območju Haloze.

3.1.1.8. Živilska industrija, katere najpomembnejši predstavnik je Mesokombinat Perutnina-TOZD Mesna industrija bo tudi v bodoče ustvarjala pomemben delež družbenega proizvoda v občini. Proizvodnja perutninskega mesa bo sicer nekoliko bolj umirjena kot je bila v dosedanjem obdobju, zato pa se bo omejenjena TOZD intenzivneje usmerjala v večjo dodelavo – finalizacijo perutninskega mesa. Tako bo proizvodnja perutninskega mesa do leta 2000 rasla po 3 % povprečni letni stopnji in bo leta 2000 dosegla 51.000 ton, finalizacija in priprava perutninskega mesa za končnega potrošnika pa bo rasla 8 % povprečno letno.

V proizvodnji in predelavi mleka, ki bo nekoliko intenzivnejša kot proizvodnja mesa, bo EKK-TOZD Mlekarna intenzivno posodabljala proizvodno opremo za predelavo mleka in do leta 1990 izvedla vsaj delno rekonstrukcijo proizvodnih zmogljivosti. Nadaljni razvoj do leta 2000 bo pogojen s selitvijo dejavnosti na novo lokacijo, saj sedanja lokacija zaradi prostorske utesjenosti ne omogoča uspešne proizvodnje.

Proizvodnja kruha in slaščic v INTES-TOZD Pekarne Vinko Reš bo pogojena z novogradnjo oziroma rekonstrukcijo proizvodnih obratov, izvedena pa bo tudi rekonstrukcija obstoječih zmogljivosti mline v smeri povečanja mletja krušnih žit. Za potrebe tekoče proizvodnje in za blagovne rezerve bodo zgrajeni tudi silosi za skladiščenje moke.

3.1.1.9. Proizvodnja krmil v obeh temeljnih organizacijah združenega dela (EKK-TOZD Tovarna močnih krmil in PP-TOZD Tovarna krmil) ne bo naraščala z enakim tempom kot živilska proizvodnja, ker se bo poraba krmil z izboljševanjem receptur za kompletne krmne mešanice po kg prireje zmanjševala. Tako bo poleg pokrivanja potreb po skladiščnih kapacitetah v proizvodnji krmil glavna pozornost veljala izpopolnjevanju tehnologije in izboljševanju receptiranja.

3.1.1.10. V okviru proizvodnje predelave kavičeka bo SAVA Kranj-TOZD Gumarna Ptuj povečevala svoje kapacitete ob temeljiti selekciji in prestrukturiranju proizvodnega programa, z uvajanjem sodobnejše tehnologije in moderniziranjem proizvodnega procesa. S prostorsko širitvijo na obstoječi lokaciji predvideva TOZD, zlasti po letu 1990, specializirati proizvodni program v nekatere ozko usmerjene segmente (avtomobilska industrija, farmacevtska industrija, biotehnika, strojogradnja) ter vnesti nove tehnologije izdelkov.

3.1.2. Kmetijstvo

Temeljna usmeritev kmetijstva bo glede na strateški pomen hrane izkoristiti vse razpoložljive dejavnike za doseganje povečanja kmetijske proizvodnje za okrog 55 %. V prvi vrsti bo potrebno ustvariti razmere za prestrukturiranje kmetijstva ter doseči okrog 4 % povprečno letno rast organizirane tržne proizvodnje. Večja proizvodnja hrane bo dosežena z uvajanjem sodobne tehnologije zlasti v rastlinski proizvodnji, z varovanjem, usposabljanjem in izboljševanjem kmetijskih zemljišč. Pri tem bo povečana delovna storilnost in cenejše pridobivanje hrane, kar bo doseženo s spreminjanjem agrarne strukture, s koncentracijo zemljiških in drugih zmogljivosti v okviru družbenega kmetijstva ter zmogljivosti, nastalih z združevanjem dela, sredstev in zemlje samostojnih kmetov.

V prvi vrsti bomo morali preprečiti omejitvene faktorje v agrarni strukturi, ki bodo v nasprotnem primeru ovirali povečanje kmetijske proizvodnje. Še nadalje bo upadalo število kmečkega prebivalstva ob sočasni rasti kmetijske proizvodnje in racionalnejši izrabi zemlje ter uporabi mehanizacije. Preprečevali bomo drobljenje posesti ter s tem izboljšali setveno strukturo, povečali obseg tržne proizvodnje, produktivnosti idr.

Pospeševali bomo oblikovanje večjih proizvodnih enot in sicer kmečkih obratov v okviru proizvodnih skupnosti združenih kmetov in družbenih obratov. Na področju zasebnega sektorja kmetijstva se bodo razvijale proizvodne in strojne skupnosti. Ob koncu dolgoročnega obdobja bo približno 2000 usmerjenih kmetij.

Družbene in zadružne kmetijske organizacije bodo imele odločilno vlogo pri prenosu znanja in tehnologije od znanstvenih izsledkov v široko prakso. Pospešitev proizvodnje bo morala sloneti na organizirani proizvodnji za poznani trg. S povezovanjem vseh nosilcev proizvodnje, predelave, blagovnega prometa in porabe bo možno uveljavljati ustreznejšo delitev dela, večjo specializacijo in večjo varčnost poslovanja. Glede na vse večjo prepletenost odnosov med proizvodnjo, predelavo in prodajo so možnosti čvrstjšega povezovanja v agroživilski kompleks, ki bi bil organiziran za območje SV Slovenije.

Znanje je pomemben faktor pri povečevanju proizvodnje hrane. Zaradi tega bomo intenzivno razvijali kmetijsko znanost, biološke inovacije in tehnologije. Pri pospeševanju primarne kmetijske proizvodnje bo moralo sodelovati več strokovnjakov, ki celovito obvladajo znanje kmetijskih tehnologij, razvijati znanstveno in strokovno pospeševalno delo, ki naj bi zajelo vsako pridelovalno enoto. S sprotim in uspešnim vključevanjem znanstvenih dosežkov v prakso bodo izpopolnjeni genetski potenciali v živinoreji, sortni izbor v sadjarstvu, vinogradništvu, meljarstvu, semenarstvu in živilski industriji.

Združeni kmetje morajo imeti večjo varnost v gospodarjenju in pridobivanju dohodka na trgu, na tem temelju pa tudi popolnejše zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje. V skupnem številu prebivalcev bo delež aktivnih v kmetijstvu v letu 2000 znašal 9,6 %. Omogočiti moramo hitreje zaposlovanje predvsem kadrov s primerno strokovno izobrazbo.

V letu 2000 bomo razpolagali z okoli 38.470 ha kmetijske zemlje, od katere bo 94,6 % obdelovalne. Za nadomestitev kmetijskih površin, ki so izgubljene z urbanizacijo, izgradnjo infrastrukturnih objektov in z zaraščanjem, bomo pospešeno izvajali prostorsko ureditvene operacije. Tako bomo izvedli hidromelioracije na 7.730 ha površin ter agromelioracije na 14.550 ha bruto površin in sicer na gričevnatem predelu 1.000 ha ter na nižinskem 13.550 ha površin.

Posebno pozornost bomo namenili koncentriranju zemljiške posesti, predvsem v zasebni lastnini. Tako bomo izvedli komasacije na

28.330 ha površin zlasti v ravninskem delu občine.

Z izgradnjo namakalnih sistemov moramo zagotoviti namakanje kmetijskih zemljišč Ptujškega in Dravskega polja na površini okrog 3.000 ha.

Bistveni ukrepi, s katerimi bomo povečali produktivnost kmetijstva (nekateri so vezani tudi na spremembo predpisov) so:

- povečanje zemljiškega maksimuma, ki bi bil v hribovitih območjih večji kot v ravninskih,
- preprečevanje drobljenja posesti,
- zagotovitev ustreznejše zemljiške strukture, da bodo možne moderne oblike kmetovanja,
- usmerjanje razvoja kmetijstva v optimalne zvrsti proizvodnje glede na prirodne pogoje,
- z zadrževanjem mladih na kmetijah se bo izboljšala starostna struktura kmečkega prebivalstva,
- usmerjanje sredstev za intervencije v kmetijstvu na manj razvita območja ter pospeševanje kmetijske proizvodnje na teh področjih.

Posebno pomembna naloga bo hitrejši razvoj manj razvitih, gričevnatih območij. Smiselno bo treba izpeljati delitev proizvodnje v skladu z agrokarto, ustvariti razmere za dopolnilne oblike zaposlovanja na teh območjih in uvesti diferencirane oblike pospeševanja proizvodnje. Ob prenovi kmetij bomo spodbujali tudi dopolnilne dejavnosti kot so: turizem na kmetih, mala obrt, manjši obrati na kmetijah.

3.1.2.1. Poljedelska proizvodnja se bo razvijala predvsem na ravninskem predelu občine. Težiče v poljedelski proizvodnji bo povečanje pridelave krušnih žit, koruze, sladkorne pese, krmnega rastlina, hmelja in vrtnin. Predvideno povečanje bo možno z večjim hektarskim pridelkom, s povečanjem pridelovanja krmnega rastlina, z zaustavitvijo zaraščanja pašnikov in z usposobitvijo čim več njiv. Z uvajanjem bogatorodnih vrst poljščin in z uporabljanjem sodobne agrotehnike bodo hektarski pridelki povečani v povprečju za okrog 50 %. V večji meri bo v organizirano tržno proizvodnjo vključen zasebni sektor. Vzporedno s povečanjem njivskih površin bo nujno spremeniti setveno strukturo v korist žit, industrijskih in krmnih rastlin. Razvijali bomo tudi semenarstvo na lastnih površinah semenarne in v kooperaciji ter selekcijo.

3.1.2.2. Na področju sadjarstva bo največji poudarek na tržni proizvodnji jabolk, višenj in hrušk predvsem v družbenem sektorju, v zasebnem sektorju pa je predvidenih največ nasadov jablan, hrušk, ribeza, leske in orehov. Povečani bodo plantažni nasadi, pri čemer bo z uvajanjem sodobne tehnologije, gnojil in zaščitnih sredstev povečan pridelek na enoto površine. Predvsem bo povečana proizvodnja kvalitetnih jabolk, ki bodo postala pomemben tržni artikel doma in v prodaji na tuji trg. Sadjarstvo se bo intenzivneje razvijalo na gričevnatem območju Slovenskih goric oziroma na območjih, ki so po podnebnju in legi za to proizvodnjo najprimernejša.

3.1.2.3. Vinogradništvo bodo kmetijske organizacije razvijale na vinorodnih območjih Haloze in Slovenskih goric. Sedanje površine vinogradov bo treba ohraniti, nasade pa bo treba hitreje obnavljati. Ob tem bo potrebno paziti na rajonizacijo, da bo le-ta ustrezala zahtevam in lastnostim posameznih vrst. Uvajali bomo predvsem vinograde, kjer bo možnost intenzivne nege trte in pridelave grozdja. Glavne naloge na tem področju bodo torej:

- intenziviranje pridelave grozdja,
- izrazite spremembe sortnega izbora,
- izboljšanje kvalitete vina,
- povečanje izvoza vina.

Na področju proizvodnje pijač bo EKK-TOZD Kletarstvo Slovenske gorice-Haloze za šolanje kvalitetnih vin dopolnjevala opremo za stabilizacijo in hitreje zorenje vin.

3.1.2.4. Živnorojska proizvodnja bo ostala nosilec razvoja kmetijske dejavnosti. Govedoreja se bo pospešeno razvijala predvsem na gričevnatem območju občine, medtem, ko bo na ravninskem delu občine zadržan trend sedanje razvoja živinoreje.

Pri govedoreji bo povdarek na prireji svetlo-lisastega goveda, pri tem bomo izpolnjevali tudi genetski potencial. Mlečnost krav v selekcij-ski kontroli bo povečana za 50 %.

Regijski živnorojski zavod bo razvijal vzrejno središče za vzrejo svetlo-lisastega goveda, za kar bo povečal vzrejni center. Na področju regije bo organiziran reprodukcijski center za govedorejo lisaste pasme in za prašičerejo. Da bo v zasebnem sektorju dosežen razvoj organizirane živnorojske proizvodnje, bodo zgrajeni novi hlevski objekti, za biko in merjase.

V prašičereji bomo poleg obstoječe farmske reje vse bolj uveljavljali domačo rejo kot dopolnilno dejavnost na kmetijah na osnovi doma pridelane krme.

Za potrebe vzreje govedi bo na travniških in pašniških površinah zagotovljenih 90 % samo-oskrbe z voluminozno krmo. S proizvodnjo stročnic pa bo zagotovljenih vsaj 50 % sedaj uvoženih beljakovinskih komponent za proizvodnjo krml.

Pospeševali bomo razvoj perutninarstva. Poleg povečanja prireje perutninskega mesa bo uveden program vzreje nesnic za konzumna jajca. Tako bo Perutnina Ptuj obdržala vodilno vlogo v deležu republiške perutninske proizvodnje. Nadaljnji razvoj je predviden v večji finalizaciji perutninskega mesa v mesne izdelke.

Za boljše izkoriščanje gričevnatega in hribovitega območja Halož so dane možnosti za razvoj ovčereje z usmeritvijo prireje jagnetine, volna pa bo le stranski proizvod. Reja kuncev se bo razvijala le v zasebnem sektorju. Povečana bo tudi vzreja konj.

Z razvojem živinoreje se bo razvijala tudi veterinarsko-higienska služba. Za potrebe podravske regije bomo zgradili v k. o. Slovenja vas ob odvodnem kanalu HE SD-1 Zlatoličje sodobno zbirališče živalskih kadavrov za potrebe skupne kafilerije odprtega tipa za širše območje na tej lokaciji.

3.1.2.5. Na področju ribištva bomo razvijali športni in proizvodni ribolov ter ribolovni turizem. Ob melioracijskih območjih bodo urejeni proizvodni ribniki na približno 16 ha zemljišč, ki bodo za kmetijsko proizvodnjo neprimerna. Ribištvo mora postati pomemben faktor razvoja turizma.

Pospeševali bomo tudi razvoj organizirane čebelarstva v smeri proizvodnega in ljubiteljskega čebelarstva. Povečalo se bo število panjev.

3.1.3. Gozdarstvo

Osnovna naloga gozdarstva bo krepitev primarne vloge gozdov. Zaradi tega bomo smotno izrabljali naravne gozdne zmogljivosti ter krepili vse splošno koristne funkcije gozdov. Povečana bo stopnja intenzivnosti gospodarjenja z večjimi vlaganji v gozdove ter izboljševanje njihove kakovosti. Pospeševali bomo gozdnogojitvena dela, s čemer bo povečana lesna zaloga ter vzpostavljeno dinamično ravnotežje med posekom in prirastkom lesa. S tem bo zagotovljena realizacija planirane lesne zaloge 3,5 mio bruto m³ lesa.

Skupne površine gozdov se bistveno ne bodo spreminjale, čeprav bo na območjih, ki so za kmetijsko proizvodnjo neprimerna, potekalo pogozdovanje novih površin. Istočasno bo potekalo izkrčevanje gozdnih površin na Dravskem polju in ravninskih predelih Slovenskih goric. Pri tem bomo pospešeno krepili obstoječe gozdove ter hitreje prenavljali malodonošne gozdove.

Nadaljevali bomo z vlaganji v gozdove. Tako bo letno povprečno obnovljenih 39 ha gozdov v družbeni lasti ter 66 ha gozdov v zasebni

lasti. V nego bo vključenih letno 240 ha gozdov družbene lastnine ter 312 ha gozdov zasebne lastnine.

Da bi zagotovili večjo dostopnost in odprtost gozdov, bomo nadaljevali z izgradnjo gozdnih cest in vlak. Pri programiranju izgradnje gozdnih cest je treba računati z znatno višjimi stroški, saj so za izgradnjo del ostali predvsem težji tereni.

Za učinkovito gospodarjenje z gozdovi je potrebno vzpostaviti tesnejše sodelovanje med gozdarstvom in porabniki lesa, ki bodo zagotavljali svoj delež za razširjanje gozdno biološke naložbe. TOZD in TOK Gozdarstvo bosta zagotavljala potrebne količine lesne mase iglavcev in listavcev za potrebe lesne industrije v Ptuj kot to opredeljujejo samoupravni sporazumi.

Dolgoročno bodo urejeni odnosi med gozdarstvom in lovskim gospodarstvom tako, da bodo vrste divjadi in njihov stalez v gozdovih v ravnovesju z rastlinskimi in živalskimi vrstami v gozdu. Lovsko gospodarstvo mora biti tudi dopolnilev turizma, predvsem z razvojem lovneega turizma.

3.1.4. Gradbeništvo

Gradbeništvo bo dolgoročno moralo prevzemati gradnjo manjših objektov, usposobiti pa se tudi za prevzem večjih investicij. Poleg omejenega bo za razvoj pomembno tudi povezo-vanje gradbeništva ter trajnejše sodelovanje s proizvajalci investicijske opreme, s projektivo in industrijo gradbenega materiala.

Posebej pomembno bo doseganje vseh navedenih ciljev pri nastopanju na tujih trgih še posebej v deželah v razvoju.

Dolgoročno bomo za potrebe gradbeništva uredili tudi problem surovinske baze, t. j. gramoznic, kjer bomo poleg izkoriščanja gramoza iz klasičnih gramoznic, izkoriščali tudi gramoz iz struge reke Drave ter odpirali že opuščene kamnolome in peskolome. Pri tem bomo dosledno upoštevali zahteve po varstvu okolja, predvsem podtalnice ter sanirali opuščene gramoznice.

3.1.5. Promet in zveze

Izboljšanje kakovosti prometnih storitev, znižanje transportnih stroškov v ceni proizvodov, krepitev varnostne in obrambne sposobnosti za delovanje v spremenjenih razmerah, racionalna uporaba energije v prometu ter zmanjševanje negativnega vpliva prometa na okolje so temeljne dolgoročne naloge razvoja prometa in zvez.

Ponovna uveljavitev železniškega prometa postaja zaradi njegovih tehničnih, tehnoloških, gospodarskih in drugih prednosti gospodarska nujnost. Tako bo v okviru posodabljanja železnice v občini k enotirni progi Pragersko—Ormož zgrajen še drugi tir, izvedena elektrifikacija ter zgrajen industrijski tir v industrijski coni.

V razvoju cestne infrastrukture bo poleg izboljševanja ojačitev in modernizacij cest, pospešene izgradnje obvoznice, gradnje in rekonstrukcije mostov, proti koncu srednjeročnega obdobja 1986—1990 pričeta tudi gradnja cestnega odseka avtoceste Maribor—Ptuj, proti koncu dolgoročnega obdobja pa odseka Hajdina—Macelj s priključkom v Podlehniku.

S posodobitvijo PTT prometa bodo zmanjšana neskladja med družbenimi in gospodarskimi potrebami in zmogljivostmi telekomunikacijske sistema. Enakomerni razvoj PTT storitev tudi na manj razvitih področjih občine pa bo PTT omogočila z razvojem sistema solidarnosti podobno kot je to rešeno v elektrogozdarstvu.

3.1.6. Trgovina

Temeljni cilj dolgoročnega razvoja trgovine bo zadovoljevanje osnovnih potreb prebivalstva pri čemer bo potrebno v občini zagotoviti tako preskrbno mrežo, ki bo po kvaliteti, gostoti ter prostorski razmestitvi in sodobnejši

prodajni obliki sposobna realizirati ta osnovni cilj.

Za zagotovitev kvalitetne ponudbe bo potrebno trgovino posodobiti, specializirati ter kadrovsko usposobiti. Zagotoviti bo potrebno hitrejši razvoj trgovine z živil, za kar bo potrebno zgraditi ustrezne hladilniške prostore za sadje, zelenjavo in mesne izdelke. Nosilec oskrbe z živil je DO MIP, ki bo zagotavljala oskrbo v vseh občinskih središčih v skladu z razvojem policentrične oskrbne mreže. Pri izgradnji novih zmogljivosti bo glavna naloga izgradnje optimalne trgovske mreže z upoštevanjem poselitvene politike, stanovanjske izgradnje, načrtovane stopnje centralnosti posameznih naselij in prometne infrastrukture.

V naseljih izven občine, kjer ne bo rentabilna izgradnja trgovskih kapacitet v družbenem sektorju bomo v organiziranje preskrbe v okviru zakonskih določil vključevali zasebni sektor.

Trgovina bo lahko uspešno opravljala svojo gospodarsko funkcijo, če bo imela za to zagotovljene materialne pogoje. Zato bo ena ključnih nalog za doseg navedenega cilja tesnejše dohodkovno povezovanje z industrijo in ostalimi gospodarskimi področji.

3.1.7. Turizem

Temeljna naloga razvoja turizma je izboljšanje kakovosti turistične ponudbe ter zagotovitev integralne turistične ponudbe, pri kateri bomo v večji meri vključevali vlogo samostojnega osebnega dela. Povdarek bo dan povečanju deleža družbenega proizvoda turizma v družbenem proizvodu občine.

Glede na turistično zanimivost področja, ki jo nudi geografska lega in konfiguracija tal z vsemi zgodovinskimi in kulturnimi znamenitostmi, bomo pospešeno razvijali stacionarni, predvsem zdraviliški turizem, tranzitni, izletniški, ribolovni in lovni turizem, kmečki, rekreacijski, navični in druge oblike turizma.

V razvoj turizma se bodo poleg nosilca turistične ponudbe neposredno in posredno vključevale še druge dejavnosti kot so: zdravstvo, kultura, promet in zveze, trgovina, drobno gospodarstvo, domača obrt, stanovanjsko-komunalna dejavnost, kmetijstvo in ribištvo, lovstvo idr. Pri tem se bomo v večji meri povezovali v okviru turističnega gospodarstva podravske regije.

Za nadaljnji razvoj turizma in za kakovostnejšo turistično ponudbo bomo ohranili in varovali območja, namenjena razvoju turizma. Tako bomo pospešeno razvijali turistično dejavnost na območjih z naravnimi in kulturnimi značilnostmi:

1. Ptujске toplisce s termo-mineralnim vrelcem, kjer bomo pospeševali razvoj zdraviliškega turizma v povezavi z razvojem turizma Podravja. Povečali bomo nočitvene kapacitete z gradnjo novega hotela, z gradnjo bungalovov, usposobljen pa bo tudi avtokamp. Pri tem bo v večji meri vključeno sodelovanje celotnega združenega dela in regije. Tako bodo omogočene možnosti stacionarnega in izletniškega turizma.

2. Za razvoj rekreacijskega turizma bo v večji meri vključen rekreacijski prostor v Kidričevem — bazen in igrišča, kartodrom in strelišče v Hajdošah, športno letališče v Moškajncih ter ostali športno rekreacijski objekti Ptuj.

3. V turistične namene bo v večji meri vključeno akumulacijsko jezero SD-2 Formin, ker bomo razvijali navični turizem. Ob tem bomo uskladili interese ribištva in varstva okolja.

4. Zagotovili bomo urejenost starega jedra mesta Ptuj. Ob tem bo iz ožjega mestnega središča izključen ves motorni promet. Izvedene bodo sanacije obstoječih zgradb, ki bodo pomembno dopolnile turistične ponudbe.

5. Za vključevanje kulturno-zgodovinskih spomenikov v celovito turistično ponudbo bomo uredili zraven mesta Ptuj še Ptujsko goro, okolico gradu in grad Borl ter okolico mitrejev na Bregu in Hajdini. Ob tem bodo v večji meri

vkjučene tudi posebej zaščitene znamenitosti občine.

6. V okviru prikazovanja kulturne dediščine bodo izpopolnjene obstoječe zbirke ter za ogled pripravljene nove zbirke. V turistično ponudbo moramo intenzivne vključevati etnologijo (nastopi folklornih skupin, sejmi ter ostale manifestacije).

7. Za večjo izpopolnitev turistične ponudbe bomo vključevali Haloze in Slovenske gorice, kjer bodo omogočene različne oblike turizma, predvsem bo povdarek na razvoju kmečkega turizma. Na področju Haloz bodo turistično zanimiva predvsem področja kot so Gorca, Podlehnik, Turški vrh ter lokacija vinske ceste in haloške transverzale. K pospešenemu razvoju kmečkega turizma bo pripomogla tudi intenzivnejša družbeno usmerjena naložbena politika in organizirana ponudba ter prodaja zmožljivosti.

S širitvijo svojih storitev in blaga bo turistična ponudba popestrjena tudi s strani zasebnega sektorja. Osebnostno delo se bo povezovalo z organizacijami združenega dela gostinstva in turizma za skupno nastopanje na turističnih trgih. Cilji dolgoročnega razvoja turizma bodo uresničeni le, če bo zadovoljivo razvita infrastruktura in spremljajoče proizvodne in storitvene dejavnosti.

Za celovito turistično ponudbo bodo vlaganja usmerjena predvsem v gradnjo nočitvenih zmožljivosti, gospodarsko infrastrukturo in obrt.

Z intenzivnejšo dejavnostjo turizma moramo doseči okrog 2,5 % letno rast števila gostov in okrog 5 % povprečno letno stopnjo števila nočitev. Tako bo ob koncu dolgoročnega obdobja 370 ležišč več kot leta 1981.

Bistven pogoj za uspešnost razvoja turizma je izboljšanje izobrazbene in kulturne ravni ter strokovne usposobljenosti delavcev v turizmu in tudi v ostalih dejavnostih, ki se in se bodo vključevale v turistično ponudbo. Ustvariti je treba možnosti za stalno zaposlovanje kakovostnih kadrov vseh profilov v turizmu.

3.1.8. Drobno gospodarstvo

Pri razvoju drobnega gospodarstva bo pri proizvodnem delu drobnega gospodarstva dan poseben povdarek visoko specializirani maloserijski in kooperantski proizvodnji v okviru proizvodnih programov organizacij združenega dela s področja proizvodnje prometnih sredstev, kovinske predelovalne industrije in elektroindustrije. Tako bo izboljšana ponudba domačih kvalitativnih proizvodov na domačem tržišču, povečana možnost izvoza, izboljšana ekonomičnost in konkurenčna sposobnost gospodarstva, predvsem pa bo zmanjšan uvoz rezervnih delov in reprodukcijskega materiala.

Hkrati s razvojem proizvodnega dela drobnega gospodarstva bo poseben povdarek dan tudi razvoju deficitarnih dejavnosti na področju osebnih storitev in področju servisiranja. V okviru deficitarnih dejavnosti bomo v naseljih izven mesta pospeševali tudi razvoj zasebne trgovine v povezavi z gostinsko dejavnostjo.

Zaradi potrebe po racionalnejšem poslovanju bomo v določenih industrijskih panogah zaokroževali delovne procese in poleg obstoječih OZD drobnega gospodarstva razvijali tudi nove. Take možnosti se posebej kažejo v kovinski predelovalni industriji v povezavi z avtomobilsko industrijo.

V povezovanju osebnega dela drobnega gospodarstva z OZD ima pomembno vlogo Obrtna zadruga Panorama, ki mora biti skupaj z obrtnim združenjem vzpodbujevalka kooperantskih odnosov.

Proizvodni del obrti bomo razvijali v okviru obrtne cone, storitveni del obrti pa bomo razvijali v naseljih v skladu s potrebami.

Razvoj drobnega gospodarstva bomo pospeševali tudi z ustreznostjo davčno in kreditno politiko in tako povečali možnost za zaposlovanje visokokvalificiranih strokovnih kadrov.

3.1.9. Stanovanjsko gospodarstvo

Ključna usmeritev stanovanjskega gospodarstva je vzpostavitev takih družbenoekonomskih odnosov, ki bodo zagotovili raven enostavne reprodukcije kot osnovno nalogo.

Stanovanje je ekonomska in socialna dobrina, primeren stanovanjski standard pa osnova za življenje in delo. Reševanje stanovanjskih potreb, predvsem v družbeno usmerjeni stanovanjski izgradnji, bo moralo temeljiti na več vloženih lastnih sredstvih in delu posameznika, družba pa bo morala delovnemu človeku omogočiti, da si na osnovi dela zadovolji stanovanjske potrebe. Takšna opredelitev bo zahtevala doslednejše uveljavljanje ekonomskih zakonitosti v celotnem stanovanjskem gospodarstvu, enostavni in razširjeni reprodukciji.

Na področju stanovanjske dejavnosti so dolgoročne usmeritve naslednje: odprava stanovanjskega primanjkljaja, ohranjanje in izboljšanje kakovosti obstoječega stanovanjskega sklada, boljše izkoriščanje in racionalnejše gospodarjenje s stanovanji, zviševanje stanovanjskega standarda in kakovosti bivanja, ob tem bomo zniževali relativne cene stanovanjske gradnje z racionalizacijo v celotnem procesu investicijske dejavnosti stanovanjskega gospodarstva.

Območja izgradnje družbenih stanovanj so opredeljena v prostorskem delu plana in urbanistični osnovi in se bodo v pretežni meri izvajala na območjih Rabelčje vasi-zahod, Kidričevega in Majšperka ter glede na potrebe posameznih krajevnih skupnosti. Pospeševali bomo tudi individualno gradnjo, predvsem na manj razvitih območjih Haloz in Slovenskih goric, kar je v skladu s politiko policentričnega razvoja.

Da bi zaščitili kakovostna kmetijska zemljišča in omogočili racionalizacijo stroškov gradnje pripadajočih infrastrukturnih sistemov, bomo pospeševali strnjene tipe goste zazidave. Novogradnjo bomo usmerjali na manj kakovostne terene in v racionalno izrabo obstoječih zazidalnih površin v obstoječih naseljih. Spremenjene možnosti za gradnjo bodo zahtevale vse bolj integralno in dolgoročno obravnavo naseljenega prostora, ki naj zagotovi kontinuiteto ter izboljša funkcionalnost in racionalnost stanovanjske graditve. Za racionalno in hitrejše reševanje stanovanjskih potreb bomo pospeševali tudi pridobivanje novih stanovanjskih površin na obstoječih objektih. Pospeševali bomo prenovo podstrešij in neizkoriščenih prostorov, revitalizacijo opuščanih hiš in prenovo funkcionalno zastarelega stanovanjskega sklada.

Družbeno usmerjena stanovanjska graditev se mora prilagoditi značilnostim in potrebam posameznih območij.

Ob upoštevanju 0,2 % povprečne letne rasti števila prebivalcev in 0,5 % rasti števila gospodinjstev, bi dosegli leta 2000 stopnjo pokritost gospodinjstev s stanovanji 102,6 %. Povprečna velikost gospodinjstva bi bila 3,14 člana, kar bo nad predvidenim republiškim povprečjem.

Eden izmed ukrepov stanovanjske politike mora biti prerazdelitev stanovanjskega sklada. Zato je potrebno prilagoditi ustrezno zakonodajo ter nadaljevati s prehodom na ekonomske stanarine, ki bo tudi osnova za gospodarjenje, vzdrževanje in prenovo obstoječega stanovanjskega sklada. Najkasneje do leta 1990 bomo postopno uveljavili stanarine, ki bodo omogočale enostavno reprodukcijo. Po letu 1990 bo s stanarinami zagotovljen tudi del sredstev za izboljšanje funkcionalnosti, višji stanovanjski standard in racionalizacijo energetske porabe.

3.1.10. Gospodarska infrastruktura

Da bi zagotovili raven enostavne reprodukcije kot osnovne naloge vseh nosilcev posebne družbenega pomena, moramo za doseg tega cilja vzpostaviti ustrezne družbenoekonomske odnose.

3.1.10.1. Glede na zelo slabo stanje cestnega omrežja si moramo zadati kot osnovno nalogo intenzivnejše moderniziranje cest, kar bo tudi pogoj doseganja hitrejšega razvoja posameznih, predvsem manj razvitih območij.

Do leta 2000 bomo modernizirali okrog 266 km cest, od katerih bo 220 km lokalnih ter 46 km regionalnih cest. Ob tem bomo zagotovili redno vzdrževanje obstoječega cestnega omrežja, saj je gospodarjenje s cestami nujno za družbeno reprodukcijo.

Nadaljevali in končali bomo z izgradnjo obvoznice mesta Ptuja, pri kateri naj bi bila nosilec financiranja republiška skupnost za ceste.

Modernizacija lokalnih cest se bo prednostno izvajala na manj razvitih območjih Haloz in Slovenskih goric. Da bi zadovoljili potrebe, moramo zagotoviti razvoju cestne infrastrukture stabilen vir financiranja.

Na teritoriju občine bomo zgradili odsek avtoceste Maribor—Ptuj kot ene ožjih slovenskih prioritet, proti koncu dolgoročnega obdobja pa odsek Hajdina—Macelj s priključkom v Podlehniku.

3.1.10.2. Ker predstavlja komunalna dejavnost celovit sistem delovanja širšega urbanega prostora, mora biti razvoj komunalnih infrastrukturnih sistemov rezultat dolgoročno zasnovane urbanizacije prostora. S tem bo omogočeno pravočasno in racionalnejše komunalno urejati prostor. Osnovna naloga na področju vzdrževanja komunalnih objektov in naprav bo ohranjanje obstoječega komunalnega standarda.

Na področju oskrbe z vodo se bo nadaljevala izgradnja vodovodnega omrežja predvsem na vododeficitarnih področjih. Gradnja vodovodnega omrežja bo na teh področjih zaradi težje dostopnega terena zahtevala angažiranje večjih finančnih sredstev, kar pa bo zaradi redke naseljenosti povzročilo tudi večjo obremenjenost komunalnih skupnosti. Vododeficitarna področja so predvsem na območju Slovenskih goric in Haloz. Glede na mnogo večje stroške izgradnje na manj razvitih območjih, bo potrebno iskati ustrezne finančne rešitve.

Glede na potrebe posameznih krajevnih skupnosti bi morali do konca leta 2000 realizirati izgradnjo 90,6 km primarnega in 126,1 km sekundarnega vodovodnega omrežja. Ob tem bi bilo potrebno zgraditi 10 vodohramov (150 in 200 m³), 10 prečpalnic, 3 raztežilnice in sanirati 67 vodnjakov.

Ob tem bomo proučevali možnosti za oskrbo posameznih naselij iz lokalnih zajetij, kjer pa te možnosti ne bo, bomo širili mrežo javnega vodovoda. Tako bo zagotovljena kakovostno neoporečna pitna voda v zadostnih količinah. Druga prednostna naloga na tem področju je, povečati odvzem vode na obstoječih sistemih vodovodnega omrežja, kar bo ob ustreznih cenovni politiki prehajanja na ekonomsko ceno omogočalo zagotovitev enostavne reprodukcije.

Na področju urejanja kanalizacije bo razvojna politika usmerjena v izgradnjo omrežja v mestnih območjih in urbaniziranih naseljih, predvsem tam, kjer se pojavlja nevarnost onesnaževanja podtalnice in drugih vodnih virov. Da bi zagotovili funkcionalno odvajanje in čiščenje odpadnih voda, bomo morali prvenstveno zagotoviti:

- dograditev in usposobitev čistilne naprave v Ptuj ter ob tem zgraditi v industrijski coni manjšo čistilno napravo za zbiranje strupenih odplak, kar bo pogoj za obratovanje centralne čistilne naprave,

- izgradnjo kanalske mreže na območju čistilne naprave Ptuj,

- izgradnjo lokalnih čistilnih naprav in kanalske mreže v drugih urbaniziranih naseljih občine.

Uvedli bomo celovit sistem reciklaže in predelave komunalnih odpadkov, ki bo omogočala njihovo gospodarno izrabo, ob pospeševanju lastnih tehnologij in znanja. Zagotovili bo-

mo sredstva za izgradnjo 18 km primarnega in 17,6 km sekundarnega kanalizacijskega omrežja.

Tudi na tem področju bomo uveljavljali politiko ekonomske cene, kar bo omogočalo poleg rednega investicijskega vzdrževanja tudi enostavno reprodukcijo.

Razvoj in vzdrževanje objektov skupne rabe bomo morali prilagoditi razvojnim komponentam na drugih področjih gospodarstva. To pa bo zahtevalo, da bodo vsa urbanizirana središča v občini, še posebej mesto Ptuj, sodobnejše in boljše opremljena, kar bo omogočalo povečano prometno in drugo varnost. Tako bomo izvajali naslednje aktivnosti:

- urejali javne parke, drevorede, zelenice in javna otroška igrišča,
- posodobili in razširili omrežje javne razsvetljave,
- rekonstruirali križišča z uvedbo semafor-ske opreme, uredili ulice, trge in ceste v regulacijskem območju mesta Ptuja, Kidričevega in Majšperka, ki niso razvrščene med magistralne in regionalne ceste,
- uredili javna parkirišča za osebna in to-vorna vozila na obmestnih lokacijah, ob tem pa v ožjem mestnem jedru Ptuja ukinili promet z motornimi vozili.

Za dolgoročni družbeni razvoj občine je pre-skrba z energetskimi surovinami in energijo temeljna in prednostna razvojna naloga. Občina Ptuj razpolaga s skromnimi zalogami primarnih virov energije in je podobno kot ostale slovenske občine odvisna od nakupa energije iz drugih občin oziroma republik. Potrebna so večja vlaganja za uvajanje nove tehnologije za boljše izkoriščanje energije in za varovanje okolja.

Na področju komunalne energetike bomo zagotovili toplotno preskrbo mesta Ptuja in Kidričevega ter ob tem zagotovili priključitev na magistralni plinovod s tem, da bomo rešili problem enakomernega odvzemanja plina ter tako omogočili obratovanje plinskega sistema. Po letu 1995 bomo sistem plinifikacije nadomestili z drugim virom ogrevanja. Plin bomo uporabliali le za ogrevanje starega mestnega jedra, s čemer bi preprečevali onesnaženost zraka.

Dolgoročna energetska politika temelji predvsem na racionalnejšem gospodarjenju z energijo, preusmerjanju gospodarstva v proizvodnjo z manjšo porabo energije na enoto proizvoda ter večjem in boljšem izkoriščanju lastnih konvencionalnih in novih virov energije.

Občina Ptuj je energetska deficitarna. Glavna lastna energetska vira občine sta hidroenergija in les. Poraba premoga in drv se bo zelo povečala zaradi občutno dražjih naftnih derivatov. Dolgoročna energetska politika občine tako predvideva preorientacijo tekočih goriv na trda, kar bo vplivalo na okolje in s tem na dodatna investicijska vlaganja. Delež tekočih goriv se bo predvidoma zmanjšal od 60 % v letu 1981 na 22 % leta 2000.

V občini bomo v prihodnje izkoriščali tudi geotermalno energijo iz vrtnice za termalno vodo.

Za zagotovitev zadovoljevanja širših družbenih potreb v občini z oskrbo električne energije predvidevamo izgradnjo 73 transformatorskih postaj, 40,7 km 20–35 KV in 4,8 km 110 KV elektroprenosnega omrežja.

Na področju upravljanja in razpolaganja s stavbnimi zemljišči bomo v prihodnje izhajali iz sedanje stopnje urejenosti stavbnih zemljišč v občini. Urejanje zemljišč bo temeljilo na prostorskem delu plana in urbanistični zasnovi. Pri tem bo potrebno usmeriti urejevanje na za kmetijstvo manj primerne terene. Tako bomo urejali zemljišča za:

- družbeno stanovanjsko izgradnjo,
- individualno stanovanjsko izgradnjo in
- industrijsko ter obrtno gradnjo.

3.1.10.3. Na področju razvoja elektro omrežja bomo izboljševali napetostne razmere v Haloze in Slovenskih goricah z izgradnjo niz-

konapetostnega omrežja, trafopostaj in drugih objektov. Glede na to, da je hidroenergetski potencial reke Drave že izkoriščen, ne bo možno graditi novih večjih energetskih objektov, ampak bomo izkoristili hidroenergetski potencial reke Dravinje z izgradnjo manjše hidrocentrale 10 MW.

3.1.10.4. Glede na vse večje potrebe po zadovoljevanju poštne storitve bo PTT v prihodnje dala poudarek posodobitvi poštne prometa. Zaradi nujnosti po zadovoljevanju potreb po telefonskih storitvah in uvajanju novih vrst storitev bo treba povečati zmogljivosti telefonskega omrežja ob hkratnem uvajanju sodobnih komunikacijskih in prenosnih sistemov. Telefonsko omrežje bo posodobljeno s postopnim uvajanjem digitalnih sistemov.

Modernizirali in razširili bomo telefonsko omrežje, ki bo potekalo od naročnika do končne centrale in naprej do vozliščnih central, ki se povezujejo v sistem glavnih central.

Večina nadzemnih kablov bo nadomeščenih s podzemnimi oziroma bo uvedena brezžična povezava.

Na odnožnejših terenih bomo izpolnili in zagotovili redno dostavo poštne pošiljke.

Pri razvoju in izgradnji telefonije bomo morali uvesti sistem solidarnosti.

Potrebe po poštne storitvah bomo zadovoljevali tudi na področjih združenega dela.

3.1.10.5. Kreditna banka Maribor, Poslovna enota Ptuj bo v skladu s svojo družbenoekonomsko vlogo pospeševala gospodarski razvoj občine in skrbela za razširitev poslovne mreže in posodobitev poslovanja z občani.

3.2. Razvoj družbenih dejavnosti

Razvoj družbenih dejavnosti v dolgoročnem obdobju bo odvisen od razvitosti samoupravnih odnosov, usmeritve družbe in posameznikov, vloge in delovanja družbenih dejavnosti ter materialnih možnosti.

Te dejavnosti se bodo ob upoštevanju selekcije programov, smotnosti poslovanja in pomena posameznih področij za zboljšanje življenjskih in delovnih pogojev, rast delovne storilnosti, življenjskega standarda in izboljšanje kakovosti življenjske ravni, morale vsebinsko in organizacijsko preobraziti.

Družbene dejavnosti preko delovanja vrste družbenih funkcij vplivajo na celovit družbenoekonomski razvoj, kar zahteva njihovo učinkovito ureditev in kakovostnejši razvoj. Le-ta pa je vezan na materialne možnosti združenega dela, zato bo potrebno še nadalje razvijati takšen sistem solidarnosti in vzajemnosti, ki bo omogočal skladen razvoj družbenih dejavnosti ne glede na dohodkovni položaj občine.

Nacrtovala ohranitev dosežene ravni zadovoljevanja skupnih potreb, na nekaterih področjih pa tudi višja stopnja zadovoljevanja potreb, bo odvisna tudi od uresničevanja stabilizacijskih usmeritev ter prestrukturiranja družbenih dejavnosti. Zato bomo nadalje razvijali svobodno menjavo dela, težili k programom storitev, ki bodo v skladu z dejanskimi razvojnimi potrebami združenega dela, razvijali cenejše — posamezniku bolj prilagojene in kakovostnejše oblike zadovoljevanja potreb ter povečevala neposredno menjavo dela in uvajali prostovoljno delo.

S sredstvi združenimi prek svobodne menjave dela bomo izvajali zakonsko opredeljene programe in tiste splošne programe, ki so skupnega pomena. Hitreje bomo razvijali tiste programe, ki najbolj neposredno vplivajo na ustvarjalno, intelektualno in s tem tudi gospodarsko moč družbe ter na oblikovanje družbene zavesti. Zagotavljali bomo enotne izhodiščne pogoje za razvoj posameznika ter dogovorjeno raven socialne varnosti delovnih ljudi in občanov.

Na področju investicij bomo vodili racionalno in selektivno politiko v smislu njihove družbenoekonomske upravičenosti. Izkoristili bomo vse obstoječe prostore in jih po potrebi

uporabili tako, da bodo imeli večnamensko funkcijo. Posebni poudarek bomo dali revitalizaciji kulturnozgodovinskih spomenikov.

Težili bomo za gospodarnejšim izkoriščanjem sredstev, opreme, prostorskih in kadrovskih zmogljivosti in na ta način ohranili v preteklosti doseženo raven družbenega standarda.

Pri razvoju družbenih dejavnosti bomo upoštevali tudi prostorsko dostopnost dobrin družbenega standarda občanom, pred tem pa preverili racionalnost vlaganj v zmogljivosti družbenih dejavnosti. Na tistih območjih, kjer načrtujemo večjo stanovanjsko in industrijsko gradnjo ter razvoj centrov, bo razvoj družbenih dejavnosti nekoliko hitrejši in odvisen od obsega specifičnih prebivalstvenih skupin, ki jim družbene dejavnosti zadovoljujejo skupne potrebe. V ostalih dejavnostih bo zagotavljanje dostopnosti vezano na smotrno uporabo obstoječih zmogljivosti in odvisno od potreb.

3.2.1. Kultura

Na področju kulture bomo skrbeli za višjo kulturno raven občanov. Prednost bomo dajali tistim kulturnim vrednotam, ki so usmerjene v prihodnost. Razvijali bomo kvaliteten kulturni program in krepiли ljubiteljsko dejavnost. Skrbeli bomo za ohranjanje, vrednotenje in razvoj naprednih tradicij ter razvoj nacionalne kulture in humanističnih ved. V te namene bomo zgradili funkcionalne prostore (kulturni center).

Z večjo dostopnostjo, spodbujanjem zavesti o pomembnosti kulture, prepletanjem kulture z vsemi oblikami družbenega življenja bomo omejili faktorje, ki vplivajo na razvoj kulture in odpravljali možne negativne posledice.

Razvijali bomo razne oblike kulturne dejavnosti, prednost pa bomo dajali kvalitetnemu kulturnemu ustvarjanju.

Za boljše zaščito naravne in kulturne dediščine bomo okrepili spomeniško varstveno dejavnost in dejavnost muzeja. Še posebej bomo zaščitili kulturne spomenike (premično in nepremično kulturno dediščino), ki imajo velik pomen za nacionalno integriteto. Za varovanje naravne in kulturne dediščine bo treba zagotoviti tudi večja materialna sredstva kot doslej s sodelovanjem celotne slovenske skupnosti in več pozornosti nameniti prostorskim (poslovni, razstavnim in skladiščni prostori) in kadrovskim problemom. Posebno pozornost pa nameniti vzdrževanju kulturnih spomenikov.

Na področju knjižničarstva bomo okrepili funkcijo knjižnice kot institucije namenjene predvsem izobraževanju, razvoju strokovnega in znanstveno raziskovalnega dela, prenosu znanja in zadovoljevanju kulturnih potreb delovnih ljudi in občanov, za kar bo potrebno zagotoviti knjižnici ustrezne prostore, kadre in opremo. Kot matična knjižnica bo pospešeno skrbela za razvoj vaških, strokovnih in šolskih knjižnic.

Na področju gledališke in glasbene dejavnosti bomo z novimi organizacijskimi prijemi in ustrezno opremljenostjo prostorov povečali število gostovanj, podprli izvirno ustvarjalnost in delovanje ljubiteljskih skupin.

V skladu s policentričnim poselitvenim razvojem bomo zagotavljali »minimalno kulturno« raven za vse skupine uporabnikov od otrok do starejšega prebivalstva. Zveza kulturnih organizacij bo skupaj s poklicnimi institucijami skrbela za načrtno širjenje kulture in se dogovarjala o njenem minimalnem programu v vzgojno-varstvenih organizacijah, šolah in krajevnih skupnostih.

Za načrtno kulturno vzgojo občanov, predvsem mladine in delovnega ljudstva bomo usposobili kulturne animatorje in omogočili občanom ustvarjalno obliko izkoriščanja prostega časa.

Še nadalje bo potrebno krepiiti razvoj reproduktivne kinematografije kot ene od oblik množičnega zadovoljevanja kulturnih potreb. V vse oblike izobraževanja mladih in odraslih

bomo vključili filmsko vzgojo ter zagotovili ustrezne prostore in opremo.

Fza kakovostno izvedbo nalog na področju informativne dejavnosti v občini bomo morali urediti prostore za dejavnost Radio-Tednik.

Nosilci razvoja kulturnih dejavnosti se bodo s svojimi programi vključevali v turistično ponudbo občine in se na tem področju povezovali v regiji, republiki in širše.

Materialne razvojne možnosti za kulturo bomo reševali tudi s prenosom posameznih vrst kulturnih dobrin na osebno potrošnjo.

Posebna skrb bo posvečena štipendiranju in zaposlovanju strokovnih kadrov na kulturnem področju. S tem bo zagotovljeno uresničevanje zakonsko opredeljenih nalog ter normativi in standardi na področju kulturnih dejavnosti.

3.2.2. Vzgoja in izobraževanje

Zaradi vloge in pomena vzgojnoizobraževalne dejavnosti kot kvalitativnega dejavnika gospodarskega, družbenega in kulturnega razvoja bo potrebno temu področju v dolgoročnem obdobju posvetiti več pozornosti. Obravnavati ga moramo z vzgojnega, izobraževalnega in delovnega vidika ter enakovredno za vse stopnje, vrste in oblike. Povečati moramo njegovo kakovost in učinkovitost.

V izobraževalnem sistemu bo potrebno uveljaviti svobodno menjavo dela v neposrednih odnosih in s tem uveljaviti dejansko podružbljanje vzgoje in izobraževanja ter speljati racionalno samoupravno organiziranost izobraževalnih organizacij.

Speljane določene reforme, predvsem na področju srednjega usmerjenega izobraževanja in sprejete normativne rešitve v zadnjih letih bodo zahtevale stalno spremljanje, analiziranje in izpopolnjevanje vseh sprejetih rešitev.

V izobraževanju bomo morali v dolgoročnem obdobju posebno skrb posvetiti permanentnemu izobraževanju, ki zajema tako dopolnjevanje in izpopolnjevanje znanja, samoizobraževanje, kakor tudi izobraževanje odraslih.

Eden izmed glavnih ciljev razvoja v osnovnem šolstvu bo izenačevanje razvojnih možnosti otrok, kar pa bo nujno pogojeno z dostopnostjo. Zato bo potrebno uresničevanje zagotovljenega programa, kot družbeno dogovorjenega standarda, zagotoviti po načelih vzajemnosti in solidarnosti, ob enem pa uvajati nov program življenja in dela v osnovne šole.

V osnovnem izobraževanju bomo z izpopolnjevanjem vsebine, uvajanjem sodobnih oblik, metod in organizacije dela in z uporabo sodobne učne tehnologije zagotavljali večjo zmogljivost in povezovanje šole z okoljem. Šola bo nadaljevala z razvijanjem nekaterih elementov celodnevne osnovne šole in preraščanjem podaljšanega bivanja v celodnevno osnovno šolo povsod tam, kjer za to obstajajo pogoji. Za uvedbo celodnevne osnovne šole pa so temeljnega značaja prostorske zmogljivosti oziroma enozimski pouk. Do leta 2001 predvidevamo 25 % zajetje osnovnošolske populacije v celodnevno organizacijo.

Na podlagi števila osnovnošolcev v obdobju 1986–2001, ki se ne bo bistveno povečalo (raslo bo po povprečni stopnji 0,5 %), ne načrtujemo novih zmogljivosti osnovnih šol. Potrebno bo proučiti novogradnjo v krajevnih skupnostih mesta Ptuj, oziroma možnosti prevoza učencev iz mesta v že zgrajene osnovne šole na podeželje, ker bo število otrok generacije od 7–14 let v mestu raslo na račun zmanjšanja v zunanjih krajevnih skupnostih, po povprečni stopnji 2,9 4. Zaradi modernizacije učnovzgojnega procesa in prehoda na enozimski pouk bo potrebno smotno izrabi te obstoječe materialne in prostorske pogoje. Kjer le-ti ne zadostujejo funkcionalnemu delovanju, jih bo potrebno usposobiti oziroma dograditi prostore za učilnice (v osnovnih šolah Ivan Spolenak, Hajdina, Cirkulane, Videm, Juršinci) in telovadnice.

Vse investicije, ki se bodo izvajale, bodo morale biti preverjene in temeljiti na usklajeni, racionalno organizirani mreži šol.

Pri izvajanju investicijskih programov bo nujno upoštevati tudi spremembo nižje vpisne starosti (6 let), ki pa bo vplivala tudi na programske spremembe v osnovnih šolah.

Vsebinske spremembe bo možno doseči s spremembo izobrazbene strukture učiteljev, ki se bodo izobraževali po štiriletnih programih visokega šolstva in z zagotavljanjem izobraževalnih programov, ki bodo delavce usposobili za nove vsebine dela osnovne šole in njenega življenja v okolje.

Organizirali bomo šolske svetovalne službe v vseh osemletkah v obliki teamov in ustvarili pogoje za delo psihohigijskih svetovalnic za vzgojo, svetovanje in vodenje vzgojno motenih otrok in mladostnikov.

Pomembna naloga za nadaljnji razvoj usmerjenega izobraževanja je usklajevanje programov. Zato je potrebno kadrovske izobraževalne potrebe uskladiti z dolgoročnimi cilji prestrukturiranja gospodarstva, pri tem pa posebej upoštevati potrebe po deficitarnih kadrih.

Za usmerjenim izobraževanjem bo treba omogočiti vsem učencem, ki končujejo obvezno osnovno šolanje, vključitev v nadaljnje izobraževanje.

Fleksibilnost vzgojno izobraževalnega sistema, nenehno in sistematično prilagajanje novostim, spreminjanje in izpopolnjevanje programov bo zahtevalo visoko stopnjo notranje organiziranosti ter sposobne in prilagodljive strokovne delavce s pedagoškimi in delovnimi izkušnjami. Zato bo potrebno opustiti klasično organizacijo dela in se bolj povezovati z delovnim in družbenim okoljem.

V skladu s tehnološkim razvojem združene-ga dela materialne proizvodnje se bo povečal obseg izobraževanja ob delu in iz dela z namenom, da se hitreje izboljša izobrazbena struktura zaposlenih.

Glede na populacijo generacije od 15–18 let (v obdobju 1986–2000 pada po povprečni stopnji 0,2 %), ugotavljamo, da po dograditvi vseh sedaj načrtovanih objektov Srednješolskega centra ne bo potrebnih novih vlaganj v investicije na tem področju. V usmerjeno izobraževanje bo leta 2000 vključenih okrog 2.500 učencev v Srednješolskem centru oziroma 60 % generacije v občini Ptuj.

3.2.3. Zdravstvo

V zdravstvenem varstvu bo dejavnost usmerjena v ohranjanje in varovanje zdravstvenega stanja prebivalstva ter zboljšanje zdravstvenega varstva. Doseganje teh ciljev bo zdravstvo doseglo s preusmeritvami, s povezovanjem in delitvijo dela med zdravstvenimi organizacijami in drugimi organizacijami združenega dela gospodarstva in negospodarskega z usmeritvijo razvoja v neposredne oblike zdravstva ter s prosvetljevanjem in vzgojo prebivalstva.

V programih zdravstvenega varstva bo dana prioriteta preventivnim in dispanzerskim metodam dela. Na ta način bomo vplivali na najresnejše in najbolj razširjene zdravstvene probleme in dosegli naslednje cilje:

- zmanjševanje umrljivosti
- znižanje stopnje invalidnosti,
- zmanjšanje bolezni srca, ožilja, rakastih obolenj, poškodb, zobne gnilobe in kroničnih degenerativnih obolenj dihal in
- izboljšanje higiensko sanitarnih razmer.

Pri razvoju zdravstvenih dejavnosti bo imela prednost osnovna zdravstvena dejavnost, ki jo bo potrebno okrepiti in usposobiti za zadovoljevanje čim širšega kroga prebivalstva. Za odpravo deficita na tem področju bo potrebno zagotoviti delo ambulant v krajevnih skupnostih in v organizacijah združenega dela z več kot 1.000 zaposlenimi. Z namenom zmanjšanja bolnišničnega zdravljenja bomo poskušali občanem čim dlje zdraviti ambulantno. Specialisti-

čno zdravstveno varstvo bomo preusmerili v strokovno in funkcionalno dopolnitev osnovnega in ambulantnega zdravljenja. V okviru osnovne zdravstvene službe bomo razvijali tudi higiensko epidemiološko službo.

Glede na to, da v dolgoročnem obdobju ne nameravamo širiti hospitalnega zdravstvenega varstva, bo razvoj te dejavnosti potrebno razbremeniti vseh socialnih elementov, povečati zdravljenje in nego na domu, zagotoviti mesta v socialnih zavodih in strokovno okrepiti tiste dejavnosti znotraj specialističnih dejavnosti, ki odgovarjajo najbolj množičnemu obolenju na našem območju. S tem bomo uresničili tudi zmanjševanje ležalne dobe v bolnišnici.

Zdraviliško zdravstvo bomo še naprej razvijali in za njegove potrebe v čim večji meri koristili Ptujске toplice (predvsem za degenerativna in posttraumatska stanja). Zdravstvo bo moralo skupaj s Ptujskimi toplicami oblikovati ponudbo za razvoj zdraviliškega turizma.

Zdravstvene enote se bodo še nadalje povezovali in tako z združevanjem dela in sredstev omogočile usklajen razvoj posameznih dejavnosti, enotno kadrovske politiko in učinkovito izrabo drage medicinske opreme.

Z naraščanjem potreb po zdravstvenih storitvah bo tudi zdravstvo terjalo vse bolj razvito kadrovske in tehnološko osnovo. Za izboljšanje kvalitete dela ter zaradi sprememb v razvoju medicine, medicinske tehnologije, novih metod dela v diagnostiki in terapiji bo vsa skrb posvečena izboljšanju kadrovske strukture delavcev v smislu visoke strokovne usposobljenosti zdravstvenih kadrov. Z načrtnim usposabljanjem kadrov ter z neprestanim izpopolnjevanjem zaposlenih se bodo oblikovali kadri za prestrukturiranje zdravstva. Do leta 2000 pričakujemo, da bo v osnovni zdravstveni službi deloval en zdravnik na približno 1.000 prebivalcev, kar pomeni zaposlitev 38 zdravnikov v obdobju do leta 2000.

Na področju investicijske dejavnosti bo dana prednost hitrejšemu obnavljanju dispanzerskih služb, zdravstvenih postaj, obratnih ambulant in ginekološko porodnega oddelka, posodabljanju medicinske opreme ter vzdrževanju objektov. Glede na potrebe zdravstva bo nujno obnoviti energetske objekte (kotlovnico, pralnico, pomožne prostore). Na področju osnovnega zdravstvenega varstva je do leta 2000 predvidena gradnja urgentnega bloka, ki bo zajemal urgentno splošno ambulantno, dispečerski center, reševalno postajo, mehanično delavnico in garaže.

Sistem solidarnosti bo izpopolnjen tako, da bo omogočil zmanjševanje razlik v standardu zdravstvenih storitev.

3.2.4. Otroško varstvo

Na področju otroškega varstva bo najpomembnejša naloga vzpostavitev približno enakih možnosti za celovit razvoj vseh otrok.

Vzgojnovarstvene organizacije bodo svojo vsebino dela usklajevale s potrebami družine in možnostmi družbe ter skupaj z družbenimi organizacijami in krajevnimi skupnostmi uveljavljale in vpeljevale različne oblike dela in razvijale različne vzgojne programe. Tako bo zagotovljen enoten vzgojni vpliv in bo sleherni otrok udeležen vsaj v enem od programov. V organizirano vzgojo in varstvo bomo do leta 2000 zajeli 35 % predšolskih otrok, kar pomeni povečanje zmogljivosti za okrog 850 otrok. Glede na to, da generacija predšolskih otrok v občini stagnira, povečuje pa se število otrok na področju mesta Ptuj, bo dolgoročno nujno potrebno zagotoviti intenzivnejšo dinamiko širjenja na tem področju. Skupnost otroškega varstva že v prvih petih letih tega obdobja načrtuje novogradnjo za 200 otrok vrteških skupin oziroma pridobitev prostorov v okviru novih stanovanjskih zgradb in za 100 otrok jasliških skupin, kar izhaja že iz sedanjih potreb po organiziranem varstvu. Za namene vzgoje in varstva bo potrebno adaptirati in povečati tudi obstoječe objekte.

Možnosti nadaljnega razvoja bo nujno iskati v prožnejših, raznovrstnejših, vsebinsko in organizacijsko bolj podružbljenih oblikah in načinih reševanja te družbene dejavnosti. V smislu zagotavljanja policentričnega razvoja in v odvisnosti od prestrukturiranja gospodarstva bo težnja po reševanju potreb varstva večja v urbaniziranih in industrijskih naseljih. Nujno bo upoštevati posebnosti tudi ostalih območij in pospeševati vzgojnovarstveno dejavnost s tistimi oblikami in metodami, ki so primerna za ta okolja.

Za zagotovitev omenjenih potreb bo nujno upoštevati možnosti racionalnejših oblik gradnje ali adaptacij (preusmeritve eventualnih prostorov na šolah, primernih stanovanjskih hišah, v sklopu prostorov OZD, ipd.).

S ciljem povečanja zajetja otrok v organizirano varstvo bo treba proučiti možnosti za hitrejšo uveljavljanje varstva v varstvenih družinah.

Zaradi nujenja enakih možnosti za razvoj vsem otrokom bo dana prednost razvoju različnih oblik vzgojnih programov za otroke, ki niso vključeni v dnevno vzgojo in varstvo in vključiti čimveč zmerno, teže in težko motenih otrok v razvojne oddelke.

Vzporedno s širjenjem in uvajanjem novih kakovostnejših programov bodo rasle tudi potrebe po novih in ustrezno izobraženih delavcih. Zato bo potrebno zaposlovati poleg vzgojiteljev še pedagoge, psihologe, sociologe in socialne delavce, ki bodo delovali pri vzgojnem procesu.

Vsem otrokom bo v letu pred vstopom v šolo zagotovljena priprava na šolo (mala šola) v smislu celoletne male šole.

Skupnost otroškega varstva si bo z ostalimi skupnostmi Slovenije preko solidarnostnega prelivanja sredstev prizadevala za izenačenje materialnih pogojev otrok. Še naprej bo zagotavljala družbeno pomoč otrokom, ki bo praviloma prerasla v funkcionalno obliko.

Na področju varstva matere in otrok se bo skupnost tudi v bodoče vključevala v enotno oblikovanje in izvajanje politike na tem področju. Prizadevanja bodo usmerjena v večjo družbeno pomoč mladi družini v smislu preprečevanja upadanja števila rojstev.

3.2.5. Socialno skrbstvo

Na področju socialnega skrbstva bomo socialno ogroženim občanom in družinam zagotavljali minimalni življenjski standard. Večjo pozornost bomo posvetili preventivnim oblikam dela in tako že vnaprej skušali preprečiti in omiliti različne vrste motenj in odklonov. Poleg preventivne dejavnosti na tem področju bomo več pozornosti namenili preusmeritvi v nove organizacijske oblike dela: razvoj prostovoljnih dejavnosti in razširitev obsega in izboljšanje kakovosti svetovalnega dela. To bo vplivalo tudi na povečanje zaposlovanja strokovnih delavcev v centru za socialno delo in na njihovo dodatno usposabljanje.

Ker bo v občini precejšen porast starejšega prebivalstva (od leta 1986–2001 se bo delež prebivalcev nad 65 let povečal za 2,5 % točki oziroma bo rasel po povprečni stopnji 1,8 %), bomo posebno pozornost posvetili skrbi za starejše občane. Aktivno jih bomo vključevali v različne oblike družbenih dejavnosti in krajevni skupnosti oziroma v najožjem okolju, kjer človek živi. Domsko varstvo pa bo namenjeno predvsem nepokretnim, bolnim, nezmožnim za samostojno življenje in takim, ki nimajo nikogar, ki bi skrbel zanje (število oskrbovancev v domu se bo povečalo na 375). To bo zahtevalo notranjo reorganizacijo domov in širitev laične nege na domu.

Za potrebe domskega varstva je predvidena adaptacija doma upokojencev v Muretincih in ureditev tretje etaže v prizidku doma upokojencev v Ptuj. Glede na širitev dejavnosti Centra za socialno delo bo potrebno povečati tudi prostorske zmogljivosti centra. Za varstvo in delovno usposabljanje zmerno prizadetih

oseb bomo zgradili primernejše prostore na južnem delu naselja Dornave.

Pri postopkih razvrščanja se bodo enkratni pregledi nadomestili z daljšim opazovanjem in spremljanjem, saj ima lahko prehitra razvrstitev tudi slabe posledice.

Naraščanje koncentracije mladih družin v mestu in učencev-vozačev ter problem mladostnega prestopništva in motenjen vedenja mladih (alkoholizem) bo zahtevalo zagotovitev prostorskih in kadrovskih pogojev za delovanje večnamenskega mladinskega centra, ki bo delovalo celodnevno.

V skladu s Samoupravnim sporazumom o socialnovarstvenih pravicah bomo zagotavljali oblike socialnih pomoči in s tem njihovo funkcionalno porabo.

3.2.6. Telesna kultura

Na področju telesne kulture bomo vključili čim več ljudi vseh starostnih skupin v množično telesnokulturno dejavnost. Organizacijo dejavnosti telesne kulture bomo prilagajali novim potrebam in odločitvam ljudi. Telesnokulturno dejavnost bomo razvijali v OZD, šolah, vrtcih in krajevnih skupnostih in usklajevali v okviru interesnih področij (zdravstvo, otroško varstvo in izobraževanje) ter bolj vključevali v turistično ponudbo.

Za vadbo bomo polno izkoriščali obstoječe telesnokulturne površine, ki bodo na razpolago vsem občanom. Spodbujali in razvijali bomo tiste telesnokulturne aktivnosti, ki ne zahtevajo večjih vlaganj v objekte. Zaradi boljše izrabe novih objektov bomo usmerjali gradnjo predvsem v večnamenske prostore in usklajali gradnjo telovadnic in športnih objektov z gradnjo pri osnovnih šolah. Za povečanje telesnokulturnih zmogljivosti za namene rekreacije in množičnosti bomo upoštevali naravne danosti okolja.

Na področju tekmovalnega športa bomo zagotavljali pogoje za doseganje športnih uspehov športnikom, ki izpolnjujejo pogoje po dogovorjenih kriterijih in dali povdarek tistim aktivnostim, ki imajo tradicijo, doseženo kvaliteto in številno občinstvo.

Telesnokulturna skupnost v dolgoročnem obdobju poleg novogradenj v nogometna igrišča in večnamenske prostore načrtuje tudi novogradnjo smučarskega poligona in stadiona.

Pospeševali bomo svobodno menjavo dela v neposrednih odnosih in vzpodbujali prostovoljno delo občanov tako pri vadbi kot pri vzdrževanju in urejanju telesnokulturnih površin.

Vsi zainteresirani dejavniki, ki bodo izkoriščali večnamenske prostore, bodo morali skrbeti tudi za njihovo vzdrževanje.

3.3. Strategija regionalnega razvoja

Pospeševanje skladnejšega regionalnega razvoja bo ena izmed temeljnih razvojnih usmeritev občine, regije in republike. Ker so krajevne skupnosti na območju Haloz in Slovenskih goric opredeljene kot manj razvite, bo potrebno posebno pozornost posvetiti v dolgoročnem razvoju predvsem le-tim, da bi tako zmanjšali oziroma odpravili razlike v primerjavi z razvitiimi krajevnimi skupnostmi Dravskega in Ptujkega polja.

Poselitev v občini bo temeljila na zasnovi zmerne koncentracije prebivalstva. Znatnejše povečanje predvidevamo le v občinskem središču Ptuj z bližnjo okolico, pomembnejših lokalnih in oskrbno storitvenih središč. Druga naselja v nižinskem predelu občine bodo obdržala vsaj naravno rast. V demografsko ogroženih območjih gričevnatega sveta občine bomo praviloma ustvarili take pogoje, da bomo izseljevanje zaustavili, ali vsaj bistveno zmanjšali.

Osnovni činitelji dolgoročnega razvoja manj razvitih območij so: v racionalnem izkoriščanju naravnih virov posameznega območja, možnostih prebivalstva, zaposlenosti, prostorskih, infrastrukturnih, ekoloških in drugih

možnostih, ob upoštevanju osnovnih dolgoročnih ciljev gospodarskega in socialnega razvoja ter urejanja prostora.

Pogoji, ki bodo prispevali k hitrejšemu razvoju manj razvitih območij, pa so predvsem v razvoju komunalne in druge infrastrukture, saj njena nerazvitost ob ugodnih naravnih danostih zaviralno vpliva na njihov razvoj.

Z izgradnjo cestnega, dokončanjem vodovodnega in ojačanjem električnega omrežja na območju Slovenskih goric bomo ustvarili pogoje, na podlagi katerih si bomo prizadevali v tem delu, v okviru medobčinskega sodelovanja in širše locirati predelovalni obrat in tako omogočiti delu prebivalstva, predvsem mladim, zaposlitev v domačem kraju.

Na območju Haloz in Slovenskih goric bomo ustvarili pogoje za produktivnejšo in dohodkovno intenzivnejšo kmetijsko pridelavo, predvsem vinogradništvo in živinorejo ter tako zadržali zadosten odstotek kmečkega prebivalstva, predvsem mladih družin na vseh območjih, zlasti pa še v hribovitih in drugih demografskih ogroženih območjih, v katerih je prisoten močan trend odseljevanja delovno sposobnega prebivalstva.

Da bi lahko ustvarili omenjene cilje, bomo na vododeficitarnih območjih Haloz zgradili vodovodno omrežje, uredili ceste, izboljšali električno in zgradili telefonsko omrežje.

Družbene dejavnosti bomo razvijali tako, da bodo čim bolj dostopne prebivalcem posameznih območij. To pomeni po eni strani koncentracijo, ki zadovoljuje potrebe za širše območje (npr. srednje šolstvo, bolnice, itd.), na drugi strani pa razpršenost (npr. otroški vrtci, objekti osnovne zdravstvene mreže, osnovne šole itd.).

Možnosti razvoja manj razvitih območij je prav gotovo več. Iskati jih bo potrebno v medobčinskem sodelovanju in širše ter v bolj izdelanem sistemu solidarnosti. Tako bomo reševali v okviru medobčinskega sodelovanja naslednjo problematiko manj razvitih območij: zaposlovanje, načrtovanje infrastrukturnih objektov, oskrbnih in nekaterih družbenih dejavnosti, prostorske usmeritve, odpiranje novih ali pa širjenje obstoječih razvojnih programov OZD z razvitih industrijskih centrov itd.

Krajevnim skupnostim na območju Haloz in Slovenskih goric, ki bodo opredeljene kot manj razvite, bomo posvetili posebno pozornost in tako zmanjšali oziroma odpravili razlike v primerjavi z razvitiimi krajevnimi skupnostmi na Dravskem in Ptujkem polju.

4. SOCIALNI RAZVOJ

4.1. Število prebivalcev bo v obdobju 1981–2000 raslo po povprečni letni stopnji 0,2 % (SRS 0,8 %) in sicer od 67.754 prebivalcev v letu 1981 na 70.240 v letu 2000. Predvidevati se hitrejša staranje prebivalstva, saj bo povprečna letna stopnja rasti starega prebivalstva nad 65 let v občini hitrejša kot v republiki. Proces staranja prebivalstva je posledica zniževanja fertiliteti in mortalitete ter povečanja migracij. Najhitreje se bo povečalo prebivalstvo staro od 60 do 64 let in sicer od leta 1981 do 2000 za okrog 60 %, kar pomeni da bomo morali posvetiti precejšnjo pozornost zdravstveni preventivi. Generacijska skupina nad 65 let se bo povečala v strukturi od 10,5 % v letu 1981 na 11,7 % leta 2000, zmanjšal se bo delež v generaciji od 19–24 let in sicer od 10,2 % v letu 1981 na 7,9 % v letu 2000. Število otrok starih do 6 let bo rahlo naraščalo do leta 1986, nato pa do 2000 nekoliko upadalo. Upadanje bomo zasledili v generaciji od 15–18 let. Število prebivalstva, starega od 25 do 59 let, se bo povečalo za 5,8 % in predstavlja tudi večji del zaposlitvenega potenciala.

Število delovno sposobnega prebivalstva se bo od leta 1981 do 2000 povečalo za okrog 900 oseb oz. za 4 %. Izmed teh bodo tudi v bodoče zavzemali največji delež zaposleni v združenem delu (57 %) povečal se bo delež mladine v izobraževanju, vzdrževanih in upokojencev.

Leta 2000 bo 45.664 prebivalcev starih od 15 do 64 let, kar pomeni 65 % vsega prebivalstva.

Aktivno prebivalstvo bo v naslednjih letih naraščalo podobno kot delovno sposobno prebivalstvo in sicer bo leta 2000 okoli 31.500 oseb oz. 2,5 % več kot v letu 1981. Najbolj bomo povečali število zaposlenih v združenem delu, medtem ko bo število aktivnih v zasebnem kmetijstvu manjše. V strukturi celotnega prebivalstva bo 45 % aktivnega prebivalstva.

Kontingent mladine iz šol, ki se bo vključeval v zaposlitev, bo dosegel leta 2000 tisoč oseb, vendar bodo te generacije v pretežni meri nadomestitev tiste, ki bodo prenehale redno delovno razmerje, v manjši meri pa bodo povečale število zaposlenih. Z nadomestitvami bo možno izboljšati izobrazbeno in poklicno strukturo zaposlenih.

Vračanje zdomcev se bo nadaljevalo tako, da jih bo leta 2000 v tujini okrog 3.000 z družinskimi člani (v letu 1981 jih je bilo 4.005).

Zaradi migracij in naravnega prirastka bo gibanje števila prebivalstva po območjih občine različno. Največja rast prebivalstva bo na območju krajevnih skupnosti mesta Ptuj, povprečna letna stopnja (1,1 % oziroma povečanje za 23 %), na Dravskem in Ptujskem polju bo rast na povprečju občine (0,2 %), v Halozah in Slovenskih gorah bomo sledili nadaljnemu upadanju do leta 2000 po povprečni letni stopnji — 0,5 %, oz. — 0,2 %).

Močno povečanje je predvideno v naseljih: Majšperku 56 %, Vidmu 34 %, Rogoznica in Nova vas 33 % ter Grajena 33 %. Zmerna rast prebivalstva je predvidena: Dornava 28 %, Cirkulane 21 %, Trnovska vas 19 %, Lovrenc 18 %, Gorišnica 15 %, Juršinci 14 %, Cirkovce 12 %, Hajdina 10 %. Stagnacija prebivalstva bo v Markovcih, Podlehniku in Polenškaku. V ostalih zlasti odmaknjenih ruralnih naseljih je z ozirom na neugodno starostno strukturo in emigracijske tokove prognozirano upadanje števila prebivalstva.

ZBIRNI PREGLED PROJEKCIJE PREBIVALCEV OBČINE PTUJ PO KS

	1961	1971	1981	1986	1991	2000
OBČINA PTUJ	63 731	65 767	67 754	68 409	69 090	70 240
KS Cirkovce	2 075	2 132	2 250	2 306	2 340	2 402
Cirkulane	3 105	2 794	2 474	2 325	2 202	2 050
Destričnik	2 827	2 774	2 551	2 450	2 346	2 177
Dolna	1 136	1 068	1 043	1 032	1 022	1 012
Dornava	1 385	1 583	1 740	1 818	1 880	1 986
Gorišnica	3 481	3 735	3 852	3 910	3 970	4 039
Grajena	1 788	1 775	1 877	1 918	1 980	2 165
Hajdina	3 328	3 729	3 827	3 882	3 940	4 028
Juršinci	2 382	2 212	2 208	2 205	2 210	2 223
Kidričevo	3 267	3 337	3 322	3 320	3 333	3 351
Leskovec	1 857	1 656	1 647	1 640	1 633	1 638
Lovrenc na Dr. polju	1 135	1 144	1 148	1 150	1 168	1 177
Majšperk	2 274	2 279	2 316	2 330	2 360	2 390
Markovci	3 681	3 801	3 820	3 825	3 830	3 843
Podlehnik	3 101	2 814	2 177	1 920	1 780	1 581
Polenškak	1 612	1 617	1 476	1 408	1 380	1 307
Ptuj	9 900	12 522	16 118	17 361	18 394	19 824
Ptujska gora	1 459	1 332	1 187	1 130	1 070	999
Rogoznica	2 845	3 116	3 152	3 167	3 183	3 192
Stoperc	978	905	740	685	660	626
Trnovska vas	1 364	1 332	1 296	1 276	1 257	1 224
Videm pri Ptuj	3 126	3 149	3 208	3 240	3 272	3 346
Vitomarci	1 397	1 329	1 255	1 226	1 180	1 116
Zavrč	1 886	1 651	1 495	1 435	1 380	1 299
Zetale	2 342	1 981	1 575	1 450	1 320	1 245

4.2. Ustvarili bomo pogoje za nadaljno rast produktivnega zaposlovanja. Aktiviranje in razvijanje zmogljivosti drobnega gospodarstva, storitvenih in drugih dejavnosti lahko znatno prispeva k produktivnemu zaposlovanju ter pospeševanju materialnega in socialnega razvoja. Prestrukturiranje gospodarstva in družbenih dejavnosti bo doprineslo tehnološke presežke delavcev, poleg katerih bo treba reševati že obstoječe presežke v strukturi zaposlenih. Zaposlenost bo rasla po povprečni stopnji okrog 1,9 % letno in sicer bo zaposlovanje v gospodarstvu naraščalo po stopnji 1,5 % letno, v negospodarstvu pa po stopnji 1,6 % letno. Tako bo konec stoletja zaposlenih v občini okrog 23.550 delavcev ali 6.000 delavcev več kot v letu 1981, oziroma se bo vsako leto na novo zaposlilo okrog 300 delavcev, kar pa ne zagotavlja zaposlitev v občini vseh iskalcev zaposlitev, zato se predvideva v politiki polne zaposlitve tudi realna možnost večje zaposlitve v regiji in tudi izven nje.

Z uvajanjem večizmenskega dela in širjenjem delovnointenzivnih proizvodov bodo povečane možnosti zaposlovanja.

Velike možnosti zaposlovanja obstajajo v samostojnem osebnem delu, kjer naj bi zaposlovanje raslo trikrat hitreje kot v združenem delu. Rast zaposlovanja v sekundarnih dejavnostih bo počasnejša, kar bo ob povečani učinkovitosti gospodarjenja omogočalo ugodnejši razvoj družbene produktivnosti dela. To pomeni pogoje za delo in razvoj terciarnih in kvartalnih dejavnosti. Strukturni premiki in spremembe v dinamiki zaposlovanja v sekundarnih dejavnostih bodo nastajali predvsem v pano-

gah industrije z znižanjem intenzitete rasti zaposlovanja, z zmanjševanjem deleža delovno in kapitalni intenzivnih panog v strukturi proizvodnje in med zaposlenimi, ob sočasnem povečanju deleža tehnološko zahtevnejših panog, kjer je realno računati z večjo intenziteto rasti števila zaposlenih.

Rast zaposlenosti bi tako omogočila zaposlovanje naravnega prirasta delovne sile, absorpcijo predvidenega priliva iz kmetijstva, zaposlovanje zdomcev in znižanje števila nezaposlenih oseb.

Problem nezaposlenosti bo bistveno manjši po letu 1990, ko bodo ustvarjeni pogoji za visoko rast produktivnosti dela ob hkratni stopnji polne zaposlenosti na koncu tega stoletja. Pomembna regulatorja zaposlovanja bosta fleksibilen delovni čas in skrajševanje delovnega časa.

4.3. Kadrovska politika bo usmerjena v aktivno politiko izobraževanja in usposabljanja kadrov za uspešno obvladovanje sodobnih tehnologij in delovnih procesov v sistemu združenega dela tako, da se bo povečala strokovno-kakovostna usposobljenost kadrov v gospodarskih in družbenih dejavnostih. Število kadrov z visoko izobrazbo se bo povečalo po povprečni letni stopnji 9,1 %, z višjo pa po stopnji 9,2 % letno s tem, da je predvideno hitrejšo zaposlovanje teh kadrov v gospodarstvu. Tako bo konec stoletja v kvalifikacijski strukturi zaposlenih 9,5 % delavcev z visoko izobrazbo in 9,2 % z višjo izobrazbo. Samoupravne organizacije in skupnosti bodo morale dati v večji povdarek kontinuiranemu izobraževanju in stalnemu prilaganju kadrov hitrim tehnološkim spremem-

bam. Z aktivno znanstveno-tehnološko politiko se bo bistveno spremenila sedanja proizvodna struktura gospodarstva in izobraževanja. Prišlo bo do stalne preobrazbe in zamenjave obstoječih poklicev z novimi. Nastale bodo nove strukture kadrov z ustrezno splošno izobrazbo, ki bodo omogočile pridobitev specialističnih sposobnosti in znanj, predvsem strokovnjakov matematičnih, upravljalških in informacijskih ved, specialistov in raziskovalcev z doktorsko in magistrsko stopnjo v razvojnih oddelkih, vzdrževalcev in upravljalcev strojev in naprav v skladu z razvojem posameznih področij gospodarstva in družbenih dejavnosti.

Treba bo pospeševati vse oblike izobraževanja ter v celoten vzgojno izobraževalni sistem vpeljati dinamičnejše ter prožnejše oblike in načine dela. Delavce bo treba vključevati v programe izpopolnjevanja, izobraževanja po pridobljeni diplomji v specializacijo, podiplomski študij, v pridobivanje novih strokovnih, splošnih in družbenopolitičnih znanj.

Večji povdarek bo na uveljavljanju kakovostne kadrovske politike, tako, da bosta znanje in delo ustrezno vrednotena, kadri pa stimulirani in motivirani za doseganje boljših rezultatov. V celotnem procesu izobraževanja in dela bo treba omogočiti prehajanje iz dela v izobraževanje, iz izobraževanja v delo in s tem povečati učinkovitost izobraževanja.

5. OSNOVE IN STRATEGIJA UREJANJA PROSTORA, POSELITVE, VARSTVA DOBRIN SPLOŠNEGA POMENA IN OKOLJA

Pri usmeritvi razvoja v prostoru občine Ptuj bomo z vidika urejanja prostora varstva okolja skrbeli za čimbolj skladen razvoj mesta in izvenmestnih naselij ter za preobrazbo krajine ob upoštevanju varovanja dobrin splošnega pomena, izboljšanje okolja ter s tem pogojev bivanja in dela, socioekološke vidike in smotnost celovite družbene reprodukcije.

Glede na prostorsko in funkcionalno povezanost in soodvisnost v razvoju mesta in drugih naselij ter njihovega ruralnega zaledja bomo z lociranjem novih dejavnosti in prestrukturiranjem obstoječih zagotovili funkcionalnost celotnega prostora in organizacijo dejavnosti v njem. Prvenstvena naloga bo dosedanje stihijno in prostorsko kvantitativno rast naselij preusmerjati v kvalitativni razvoj ter s tem ustvarjati prostorske možnosti za uresničitev ciljev dolgoročnega razvoja.

Pri zasnovi bodoče poselitve bomo izhajali iz ciljev skladnega družbenogospodarskega in prostorskega razvoja občine in zagotavljali:

- usklajen razvoj stanovanjskih, proizvodnih, oskrbnih storitvenih zmogljivosti,
- izboljšanje pogojev dela in bivanja vseh prebivalcev občine: dobra dostopnost do delovnih mest, oskrbnih in storitvenih dejavnosti, rast bivalnega in komunalnega standarda, možnost kulturnega življenja in rekreacije, kvalitetno in zdravo okolje,
- ekonomsko upravičena raba in vsestransko preverjena preobrazba zemljišč: zagotovitev dolgoročnih prostorskih možnosti za razvoj naselij, kmetijstva, gozdarstva, za pridobivanje rudnin in mineralnih surovin, za oskrbo s pitno vodo, proizvodnjo in distribucijo energije, za razvoj prometnega in infrastrukturnega omrežja,
- ohranitev poselitve v hribovitih območjih: razvoj kmetijstva in gozdarstva, ohranjanje kulturne krajine, razvijanje obrambne sposobnosti,
- smotrna prometna in komunalna infrastruktura,
- zagotovitev kvalitetnega in zdravega okolja in ekološkega ravnotežja,
- ustreznejše oblikovanje in urejanje naselij ter krajine,
- krepitev obrambne sposobnosti in družbene samozaščite: ustrezna razmestitev prebivalcev in dejavnosti v prostoru, prometna po-

vezanost naselij, oskrba z vodo in energijo, samooskrba s hrano.

Zasnova poselitve je usmerjena predvsem v strnjena naselja, kar zagotavlja smotno razmeščanje dejavnosti, izrabo površin, komunalno urejanje in izboljšanje okolja.

Ohranitev in varovanje dobrin splošnega pomena in okolja sta osnova za zdravo in humano življenje in nemoteno družbeno reprodukcijo. To terjata ustreznejše vrednotenje in izrabo prirodnih danosti, ohranitev ekološkega varnostja in naravnih virov z doslednim odpravljanjem in preprečevanjem žarišč onesnaževanja krajinskih značilnosti ter naravne in kulturne dediščine.

Izboljšanje in varovanje okolja mora biti učinkovita kurativna in preventivna dejavnost ki mora biti povezana predvsem:

- z razvojem tehnologije čiščenja onesnaževanja, ki nastaja v proizvodnih procesih,
- z izborom proizvodnih programov glede na občutljivost okolja,
- z načrtnim vlaganjem v čistilne naprave in izgradnjo kanalizacijskega omrežja,
- z organiziranim zbiranjem in ravnanjem z odpadki,
- s prvočasno presojo vplivov posameznih posegov v prostor iz vidika ekološkega ravnotežja,
- z ustrezno organizacijo prometa in drugih dejavnosti, ki povzročajo hrup in onesnaženje zraka.

Razvoj naselij prvenstveno usmerjamo na površine, ki bodo v ta namen določene v dolgoročnem planu. Kvalitetno in racionalno urejanje naselij bomo usmerjali s sistematično izdelavo prostorskih izvedbenih aktov ter zagotovili pravočasno vključevanje nosilcev planiranja na vseh ravneh. Pravočasno pridobivanje in urejanje stavbnih zemljišč je osnovni pogoj za uresničevanje planiranega razvoja.

V sistemu naselij bomo po delitvi funkcij in dela v Ptuj, kot občinskemu središču, še naprej razvijali središčne dejavnosti na občinski ravni in jih skušali dopolnjevati z novimi. Razen širitve proizvodnih dejavnosti v Ptuj, bomo le-te kvalitativno in kvantitativno razvijali še v Majšperku, Kidričevem, Dolanah in Slovenji vasi, obrtno dejavnost pa bomo skušali razvijati tudi v ostalih pomembnejših lokalnih središčih.

S takšno politiko usmerjanja urbanizacije bomo zagotavljali, da bomo izvenmestna, pretežno agrarna naselja in območja z novimi neagrarnimi funkcijami pridobila nove razvojne možnosti in kakovosti. Z razvojem lokalnih središč bomo razbremenili mesto Ptuj širakega gravitacijskega zaledja v smislu oskrbnih dejavnosti ter poskušali na ta središča bolj navezati njihovo gravitacijsko zaledje. S tem bomo dosegli bolj smotno razporeditev naselij, kar bo zagotovilo tudi smotnejšo prostorsko distribucijo proizvodnje, storitev, oskrbe, bivanja, infrastrukturnih in drugih dejavnosti.

Prostorski razvoj v občini Ptuj omejuje trajno varovana kmetijska zemljišča, kar pogojuje, da ne bomo ustvarjali novih poselitve, temveč bo potrebno zgoščevati že obstoječo poselitve v perspektivnih naseljih. Na podlagi rezultatov analize naravnih pogojev in demografskega gibanja, možnosti zaposlitve, infrastrukturne opremljenosti, ali vsaj možnosti dopolnitve oskrbnih funkcij, lahko posamezna območja delimo v tri skupine:

1. Občinsko središče Ptuj z največ funkcijami (karta 1)
2. Pomembnejša lokalna središča: Kidričevo, Majšperk, Podlehnik, Juršinci, Gorišnica in Cirkulane.
3. Lokalna oskrbna središča: Cirkovce, Destričnik, Dolena, Dornava, Gravena, Hajdina, Leskovec, Lovrenc, Markovci, Polenšak, Ptujška gora, »Heroja Lacka« Rogoznica, Stoperice, Trnovska vas, Videm pri Ptuj, Vitomarci, Zavrč in Zetale.

Z grafičnim prikazom ureditvenih območij

lokalnih oskrbnih središč opredeljujemo cone možnega nadaljnjega širjenja urbanizacije, upoštevajoč pri tem demografske prognoze ter različne pogoje razvoja posameznih poselitvenih enot, skladno z naravnimi pogoji ter z doslednim spoštovanjem varovanja najboljših kmetijskih zemljišč (prvo območje) ter drugih dobrin splošnega družbenega pomena.

Poleg vodilnih in lokalnih centrov ter občinskega središča, bo urejevalska pozornost posvečena ostalim naseljem v prostoru občine, kjer bo prevladovala le prenova in nadomestna gradnja. Glede na zakonitosti urbane ekonomike in zaščite agrarnih površin bomo dajali prednost izgradnji kmetijskih objektov oz. kmečkih gospodarstev. Istočasno bomo organizirali in izboljšali mrežo kmetijske infrastrukture, ki jo zagotavljajo kmetijske zadruge, izboljšali bomo mrežo trgovin z reprovizori, vse s ciljem organizirati in intenzivirati kmetijsko proizvodnjo. Z izboljšanjem osnovne opremljenosti bomo zaustavili praznjenje ruralnega prostora v nerazvitem delu občine, v Halozah in Slovenskih goricah. Za doseg tega pomembnega cilja moramo izboljšati bivanja in delovne pogoje, istočasno pa zagotoviti najmanj povprečen nivo opreme infrastrukture.

Na področju stanovanjske gradnje bo individualna gradnja prevladujoča oblika, stanovanja v družbenem sektorju pa bomo gradili predvsem v Ptuj in delno v zunanjih centrih. Tendenco individualne gradnje bomo v čim večji meri preusmerjali v družbeno usmerjeno ali zadružno gradnjo. Za izvajanje teh usmeritev bomo oblikovali in sprejeli ustrezne ukrepe na področju dolgoročne zemljiške politike in družbene kontrole nad prometom z zemljišči. Bolj načrtno bomo uveljavljali prednostno pravico družbeno-političnih skupnosti in načrtno pridobivali stavbna zemljišča. Z družbeno lastnino zemljišč bomo zavarovali vsa območja pred stihijskim razvojem in še posebej neorganizirano individualno stanovanjsko gradnjo.

Vzporedno z zasnovo poselitve bomo skrbeli za nadaljnji razvoj in posodabljanje energetskih objektov, preskrbe s pitno vodo, odvajanjem in čiščenjem odpadnih voda, prometne povezanosti, zvez za prenos podatkov in sporočil, objektov osnovne preskrbe in družbene infrastrukture, s čimer bomo bistveno izboljšali pogoje za vsestranski razvoj in dvignili kvaliteto bivalnega standarda čim bolj enakomerno po vsej občini.

Pogoj za obvladovanje posegov v prostor so tudi ustrezne informacijske osnove za planiranje razvoja v prostoru in gospodarjenje z njim. Zato bo delovanje geodetske službe v občini usmerjeno v izdelavo evidence nepremičnin, pri čemer bo dana prednost obnovi zemljiškega katastra in to predvsem na ravninskih območjih (Dravsko in Ptujsko polje ter Pesniška dolina), ki so namenjena intenzivnemu kmetijstvu in tam, kjer bo najbolj intenziven razvoj drugih dejavnosti. Obenem bo geodetska služba v skladu z družbenimi potrebami politike urejanja prostora razvijala in izpolnjevala druge skupne osnove družbenega sistema informiranja o prostoru.

5.1. Urbanistična zasnova mesta Ptuj

Urbanistična zasnova Ptuja kot sestavina dolgoročnega družbenega plana podrobneje opredeljuje urejanje prostora v ureditvenem območju mesta, v katerega so vključena tista območja, kjer v dolgoročnem obdobju do leta 2000 načrtujemo razvoj in širitev občinskega središča Ptuja.

Ureditveno območje mesta Ptuj se razteza na območju 11 krajevnih skupnosti (5 osrednjih — KS Boris Zihnerl, KS Franc Osojnik, KS Jože Potrč, KS Dušan Kveder, KS Tone Žnidarič ter 6 obrobni — KS Bratje Reš, KS Budina-Brstje, KS Spuhlja, KS Olga Meglič, KS Ivan Spolenak, KS Turnišče) in vključuje poleg osrednjega mestnega jedra še naselja Budina-Brstje, Hajdina (del), Krčevina pri Ptuj.

Meri 1235,5 ha in je manjše od površine starega urbanističnega načrta (2149 ha) za 895,5 ha. To zmanjšanje površine je posledica izločitve trajno varovanih kmetijskih površin iz ureditvenega območja mesta, razen v tistih primerih, kjer prostorska kontinuiteta in infrastrukturna povezanost zahteva vključevanje teh površin v okvir urbanistične zasnove. Glede na lego v bližini naselja predvidevamo za te površine specifičen režim obdelovanja.

Z ozirom na vrsto omejitev (varovanje kmetijskih zemljišč, krajinska območja, vodovodni rezervati ipd.) opredeljujemo urbanistično zasnovo mesta Ptuj v okviru plansko že opredeljenih površin, kakor jih je določal urbanistični načrt mesta Ptuj. Kot kriterij določanja meje ureditvenega območja mesta v prvi vrsti služijo naravne meje kot so: vodotoki, gozdni robovi, komunikacije, grebeni in v srednjeročnem družbenem planu opredeljena meja med trajno varovanimi kmetijskimi zemljišči in drugimi zemljišči. Tako opredeljeno območje urbanistične zasnove zajema vse tiste površine, ki so že v dosedanjem razvoju izkazovale mestni značaj za razliko od okoliških pretežno ruralnih naselij.

5.1.1. Stanovanje

Osnovna usmeritev mesta v nadaljnjem razvoju je izkoristiti možnosti za zgostitev mesta na območjih, ki so že delno eksploatirana s stihijno gradnjo in kjer bomo z organizirano in usmerjeno individualno gradnjo dosegli ustrezne gostote obenem pa ambientalne kvalitete prostora dvignili na višjo raven (karta 1.2.).

V obstoječe in planirane prostorske izvedbene načrte za stanovanjsko gradnjo bomo vnesli tudi spremljajoče dejavnosti stanovanjskih naselij, še zlasti razvoj storitvene dejavnosti, ki nima negativnih vplivov na okolje, osebne storitvene obrti, trgovine in gostinskih obratov.

Glavni trend razvoja stanovanjske gradnje je usmerjen v severni del ureditvenega območja mesta, v Krčevino, Rabelčje vas in Novo vas pri Ptuj. Za območje Krčevine pri Ptuj predvidevamo razen zgostitve obstoječega stanovanjskega fonda v smislu zapolnitve prostih površin med obstoječo stanovanjsko zazidavo tudi organizirano individualno gradnjo na zemljiščih s specifičnimi geološko-geotehničnimi lastnostmi. Zazidalni oz. ureditveni izvedbeni načrt, ki ga predvidevamo za to območje, mora bo upoštevanju le-teh z ustrezno tehnično rešitvijo usposobiti tudi te površine za nadaljnjo stanovanjsko izrabo.

Na območju Rabelčje vasi predvidevamo najmočnejši porast stanovanjskih kapacitet, ne le zaradi večje površine, ki jo namenjamo stanovanjski zazidavi, temveč tudi zaradi pretežno blokovne gradnje, kateri namenjamo to območje (1300 stanovanj in 160 vrstnih hiš — zazidalni načrt Rabelčja vas-zahod).

Za Novo vas pri Ptuj bomo predvideli izdelavo zazidalnega načrta, s katerim bodo z organizirano gradnjo pozidane proste površine ob Slovenskogoriški cesti, obenem pa z individualnimi stanovanjskimi objekti zapolnjene proste kapacitete med obstoječo strukturo.

Poleg navedenih stanovanjskih kapacitet predvidevamo še organizirano gradnjo individualnih vrstnih oz. atrijskih hiš na območju Budine, ter širitev individualne gradnje (prostostoječe in vrstne hiše) v južnem delu Hajdine.

V severnem delu Hajdine, naselju ob Mari-borski cesti, Vičavi in naselju Bratov Reš razen neznatnih zapolnitev z individualnimi stanovanjskimi objekti ne predvidevamo bistvenih širitve.

Na območju starega mestnega jedra, ki ga varujemo kot kulturno dediščino, si moramo prizadevati, da s prenovo, revitalizacijo in sanacijo izboljšamo rabo površin in grajenih struktur, ne moramo pa računati na obsežnejše oblike prenove v okviru večjih rekonstrukcij v smislu rušenja (zaradi varstva kulturne dedišči-

ne) in nadomeščanja starejšega stavbnega fonda.

5.1.2. Industrija

Industrijski razvoj v dolgoročnem obdobju do leta 2000 usmerjamo in osredotočamo na lokaciji zazidalnega načrta industrijska cona Ptuj I, ki zajema območje med Dravo na jugu, železnico na zahodu in severu ter posega do najkvalitetnejših kmetijskih zemljišč na vzhodu. S koncentriranjem industrije na večinoma komunalno že opremljenem zemljišču se bomo izognili visokim stroškom komunalne opremljenosti, ki bi jih zahtevale nove lokacije, obenem pa koncentrirali vse industrijske emisije in druge negativne vplive, ki jih generira industrija, v enem delu ureditvenega območja naselja. V južnem delu ureditvenega območja mesta ne predvidevamo nadaljnjega razvoja industrijske proizvodnje iz dveh razlogov: zaradi omejitve s trajno varovanimi kmetijskimi zemljišči in zaradi zadostnih površin, ki jih zagotavlja že obstoječi industrijski kompleks.

5.1.3. Proste in zelene površine mesta

Rast in razvoj mesta zahteva ustrezne količine najkakovostnejšega naravnega prostora, tako za potrebe splošnih in posebnih javnih zelenih površin, kakor tudi za razvoj rekreacije, kmetijstva, vrtičkarstva, gozdarstva in drugih dejavnosti, da bi tako ohranili prvine naravnega okolja in kulturne krajine. Elemente odprtega prostora kot proste površine, zelena obrežna območja, površine za organizirano rekreacijo in fizično kulturo bomo urejali za potrebe aktivne in pasivne rekreacije (karta 1.1.). Posebno skrb bomo posvetili vzpostavitvi zelene sistema mesta v obliki sklenjenega pasu zelenih površin iz severnega dela mesta oz. kot nadaljevanje gozdnih in drugih zelenih površin izven ureditvenega območja proti strnjnemu mestnemu jedru ter nadaljnji navezavi na levi breg reke Drave in jezera. V ta zeleni sistem se vključujejo:

- gozdne površine Krčevine, ki se navezujejo na intenzivne sadne nasade Panorame kot specifičnega zelenega elementa mesta do območja ptujskega gradu kot vedutno najbolj izpostavljenega elementa mesta,

- športno-rekreacijski sistem ob Grajeni, urejeno obrežje Grajene do starega mestnega jedra,

- gozdne in parkovne površine ob bolnišničnih objektih, zelenje v samem sklopu bolnišnice,

- gozdne površine pri Novi vasi,
- parkovne in športno-rekreacijske površine na levem bregu reke Drave,
- zdraviliško-rekreacijski kompleks »Toplice«,

- urejeno obrežje vodotoka Studenčnica z arheološkim parkom.

S takim zelenim sistemom v dolgoročnem planu zagotavljamo ustrezne in zadostne površine za vse vrste rekreacije v naravi, športnih in rekreacijsko-vzgojnih dejavnostih poleg tega bomo vzpodbujali vzdrževanje zelenih površin v sklopu stanovanjskih con blokovne in individualne zazidave.

5.1.4. Promet

Mestu Ptuj kot občinskemu središču z značilno lego v središču občine pripada poseben pomen občinskega prometnega križišča, preko katerega potekajo prometne povezave iz vseh smeri: zahodnih in vzhodnih Slovenskih gor, Ormoža, Maribora, Slovenske Bistrice in Zagreba (karta 1.5.). V sled tega si bomo prizadevali za nenehno posodabljanje mestnega cestnega sistema in na prometno najbolj frekventiranih in perečih mestih vzpostavljali nove cestne povezave. Dolgoročni plan predvideva izgradnjo mestne obvoznice, s katero bi se izognili mestnemu središču na prehodu iz Dravskega polja proti Slovenskim goram z odcepom na Ptujsko polje. Kot eno prioriteten nalogo si zagotavljamo ureditev mestnega prometa.

ta. Z izločitvijo motornega prometa izven starega mestnega jedra bi postalo mestno središče namenjeno pretežno peš prometu. V cestnem sistemu se bo izoblikovalo pet pomembnejših smeri:

- povezava SZ in SV dela mesta od Krčevine pri Ptuj preko naselja Bratov Reš, Rabelčje vasi do priključka na Potrčevo ceto,

- povezava Osojnikove in Potrčeve ceste mimo centralnih delavnic železniškega gospodarstva s priključkom pri Natašini poti, s čimer se bomo izognili premalo dimenzionirane Trstenjakove ulice,

- povezava industrijske cone s priključkom na Ormoško ceto in mestno obvoznico.

V železniškem prometu ne predvidevamo bistvenega povečanja, razen dodatnih tirov k obstoječim enotirnim, prizadevali pa si bomo za nenehno posodabljanje železniških naprav in zmogljivosti.

5.1.5. Kanalizacijski sistem, vodovodno omrežje, elektroenergetsko omrežje

V kanalizacijskem sistemu mesta Ptuja je naša prioriteta naloga usposobitev čistilne naprave, ker bomo le tako uspešno izvajali vse ostale aktivnosti na področju komunalnega gospodarstva. Posamezne uporabnike v industriji je potrebno obvezati za gradnjo internih čistilnih naprav za čiščenje industrijskih odpadkov. V tistih delih mesta, kjer predvidevamo urbane širitve, moramo nadalje razvijati kanalizacijski sistem, prav tako pa tudi vodovodno omrežje (karta 1.3.). Glede slednjega si bomo prizadevali za povečan odvzem vode na obstoječih sistemih vodovodnega omrežja ter obenem skrbeli za posodobitev vseh načinov vodooskrbe (karta 1.4.).

V dolgoročnem planskem obdobju bo potreben nadaljnji razvoj in jačanje elektroenergetskega sistema, da bi se pokrivala obremenitvene konice. Za zagotovitev ustreznega rezervnega napajanja moramo ojačati obstoječo transformatorsko postajo Ptuj 110/20 KV, poleg tega pa izgraditi še eno transformatorsko postajo na območju mesta.

URBANISTIČNA ZASNOVA MESTA PTUJ - bilanca površin			
	OBSTOJEČE	PREDVIDENO	SKUPAJ
1. GOZDNE POVRŠINE	51,50	-	51,50
2. TRAJNO ZAŠČITENA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	136,50	-	136,50
3. DRUGE OBDELOVALNE POVRŠINE	83,50	-	83,50
4. POVRŠINE ZA OSREDNJE MESTNE DEJAVNOSTI	29	2	29
5. POVRŠINE ZA STANOVANJA IN SPREMLJAJOČE DEJAVNOSTI	303,50	127	430,50
6. POVRŠINE ZA PROIZVODNE DEJAVNOSTI	71,25	57,50	128,75
7. POVRŠINE ZA ŽELEZNIŠKE NAPRAVE	6,75	-	6,75
8. REKREACIJSKE, PARKOVNE IN DRUGE ZELENE POVRŠINE	34,50	50	84,50
9. POVRŠINE ZA ŠOLSTVO, INSTITUTE IN ZDRAVSTVO	7	33	40
10. KOPALIŠČA	2,75	-	2,75
11. VODNE POVRŠINE	157,50	-	157,50
12. POSEBNE ZELENE POVRŠINE (TOPLICE, AVTOCAMP, HOTEL, BUNGALOV)	7,50	15,25	22,75
13. ČISTILNA NAPRAVA	4,50	8	12,50
14. PROMETNE POVRŠINE	44,50	22,5	67
	940,25	313,25	1253,50

URBANISTIČNA ZASNOVA MESTA PTUJ-proste in zelene površine stanovanjske površine - v ha

A. PROSTE IN ZELENE POVRŠINE - ELEMENTI:		B. STANOVANJSKE POVRŠINE - ELEMENTI:	
POVRŠINE		POVRŠINE	
1. NJIVSKE IN TRAVNIŠKE POVRŠINE	197,50	1. INDIVIDUALNE PROSTOSTOJEČE HIŠE	309,5
2. PASIVNA REKREACIJA	51,50	2. ORGANIZIRANA INDIVIDUALNA GRADNJA (VRSTNE, ATRIJSKE HIŠE)	44
3. REKREACIJA OB VODOTOKIH	11	3. BLOKOVNA GRADNJA	52
4. ŠPORTNO-REKREACIJSKE POVRŠINE	23	4. OBMOČJE STANOVANJSKE PRENOVE	25
5. MESTNI PARKI	68		
6. KMETIJSKI INTENZIVNI NASADI	22,50		
7. POVRŠINE TERMAINIH TOPLIC IN TURISTIČNIH OBJEKTOV	22,75		
8. KOPALIŠČA	2,75		
SKUPAJ	399,00	SKUPAJ	430,50

5.2. Ureditev območij pomembnejših lokalnih središč

Razen občinskega središča Ptuj bomo v prostoru ptujske občine hitreje razvijali tista naselja, ki so nosilci nadaljnjega družbenega in gospodarskega razvoja, s čimer se zagotavlja ustrezna stopnja družbenega razvoja tudi v območjih z redkejšo poselitvijo. Ta naselja so: Kidričevo, Majšperk, Cirkulane, Gorišnica, Jursinci in Podlehnik.

V teh središčih bomo poleg izpolnjevanja strukture obstoječih in širjenja novih terciarnih in kvartarnih dejavnosti skušali zagotavljati tudi nova delovna mesta z namenom pridobitve lastne gospodarske baze, kjer za to obstoje realne možnosti. Čeprav demografske prognoze

ne napovedujejo bistvenih širitve teh naselij, vidimo njihov pomen predvsem v zadovoljevanju potreb prebivalcev njihovih gravitacijskih območij, tako z vidika zagotavljanja delovnih mest in s tem dohodka, kakor tudi z vidika terciarnih in kvartarnih dejavnosti. Poleg vsebinske opredelitve dejavnosti, ki se pojavljajo v teh naseljih, jih v osnovah ureditvenih območij tudi prostorsko opredeljujemo, s čimer pa ne določamo točnih razmejitev dejavnosti v prostoru, temveč le njihove osnovne strukturne odnose. Tako ni razloga, da bi zaradi togega in formalnega ločevanja funkcij, npr. v stanovanjskem območju, ne dopuščali tudi drugih dejavnosti kakor trgovinskih, šolskih ipd., ki lahko

soustvarjajo značilnejšo identiteto območja. Prav tako tudi ne pomeni, da je cona obrtno-storitvenih dejavnosti v naselju namenjena izključno objektom obrti, le-ta pa ne bi mogli locirati v stanovanjski coni naselja, čeprav ne generirajo bistvenjših negativnih oziroma motečih vplivov.

Meje ureditvenih območij pomembnejših lokalnih naselij, ki jih določamo s tem dolgoročnim planom, so grafično opredeljene na kartah v merilu 1:5000 in so srestveni del tega dokumenta.

5.2.1. Kidričevo

Predstavlja poleg Ptuja najpomembnejše središče industrije v občini in obenem zagotavlja 3.000 delovnih mest za prebivalstvo širšega gravitacijskega zaledja naselja (karta II. 4.).

Od drugih naselij izkazuje Kidričevo izrazito industrijski značaj in s tem specifičen položaj v občini. Poleg obstoječega stanovanjskega fonda predvidevamo širitev individualne stanovanjske gradnje v smeri proti Njivercam ter nadaljevanje blokovne pozidave ob cesti v Kungoto. Močan povdarek moramo dati vzdrževanju obstoječih in zagotavljanju novih zelenih površin, tako v smislu sanacije okolja kot tudi omogočanja kvalitetnega bivalnega okolja prebivalcev.

Vzporedno s stanovanjsko pozidavo moramo zagotoviti posodabljanje in izgradnjo kanalizacijskega in vodovodnega omrežja, toplovodnega sistema ter železniških naprav.

5.2.2. Majšperk

Predstavlja najpomembnejše lokalno središče v zahodnem delu občine med Halozami in Savinjskim predvsem po zaslugi razvijajoče se industrije, ki zagotavlja znatno število delovnih mest (karta II. 5.).

Spričo precejšnjih površin trajno varovanih kmetijskih zemljišč na tem območju ni bila možna prostorska povezava Majšperka in Brega v enotno ureditveno območje.

Naravne meje kot so gozdni rob, struga Dravinje ter cestne komunikacije so bili poleg zadovoljevanja zadostnih površin za stavbne namene poglaviti kriteriji pri opredeljevanju meje ureditvenega območja naselja.

V samem Majšperku prevladujejo poleg stanovanjskih predvsem centralne dejavnosti, v Bregu pa predvidevamo širitev industrije ob že obstoječi ter individualne stanovanjske pozidave med cesto Majšperk—Rogatec in strugo Dravinje.

Prizadevati si moramo za razvoj kanalizacijskega omrežja ter posodobitev ostale infrastrukture, kar bo zagotavljalo v primerjavi z ostalimi lokalnimi središči večje prostorske prednosti pri načrtovanju naselja večjih razsežnosti. Glavni razlog za to ugotovitev je relativno velika oddaljenost od občinskega središča.

5.2.3. Cirkulane

So središče intenzivnega vinogradniškega in sadjarskega območja vzhodnih Haloz (karta II. 1.). Za to naselje predvidevamo precejšnje širitve v odvisnosti od razvoja industrije v Dolanah, ki bo zagotovila delovna mesta in s tem omogočila nadaljnji razvoj. Pretežno kmetijski značaj naselja, ki je delno kombiniran z neagrarnimi funkcijami, bo še izraziteje dobival neagrarni značaj, predvsem zaradi razvijajoče se industrije ter obogatitve nekaterih oskrbnih funkcij. Glede na pretežno agrarno gravitacijsko zaledje morajo biti slednje močnejše zastopane v agrarni sferi (trgovine s kmetijskim repromaterialom).

Ureditveno območje naselja meji na območje melioracij in komasacij v dolini Bele ter se zaključuje z gozdnimi površinami na večjih nagibih.

Poleg same industrije v Dolanah smo predvideli tudi razvoj obrtno-storitvenih dejavnosti in jim namenili prostor ob cesti v Leskovec. Izboljšali bomo tudi prometno povezanost glede na povečano migracijo delovne sile iz Ptujkega polja in Ptuja ter posvetili večjo skrb turisti-

čnim zmogljivostim z ozirom na bližino turistično atraktivnih območij.

5.2.4. Gorišnica

Predstavlja najpomembnejše lokalno središče Ptujkega polja ob važni prometni povezavi Ptuj—Ormož (karta II. 2.). Ureditveno območje naselja je omejeno z najkvalitetnejšimi kmetijskimi zemljišči, kar močno omejuje prostorski razvoj.

V povezavi s Forminom se zagotavljajo delovna mesta za ožje gravitacijsko območje, v sami Gorišnici pa poleg agrarne dejavnosti močnejše razvijamo proizvodno in storitveno obrt.

Povečanje stanovanjskega fonda bomo zagotovili z zaposelnitvijo prostih površin med obstoječimi stanovanjskimi objekti, pretežno severno od ceste Ptuj—Ormož. Še močnejše bomo povdarili osrbrno in storitveno vlogo naselja z ozirom na močno gravitacijsko zaledje prebivalstva.

Prizadevati si tudi moramo za posodobitev infrastrukturne opremljenosti, kar bo še okrepilo pomen Gorišnice kot vodilnega naselja na Ptujskem polju.

5.2.5. Podlehnik

Se nahaja ob pomembni prometni povezavi med Ptujem oziroma Mariborom in Zagrebom. Prav specifična lega ob predvideni avtocesti daje temu lokalnemu naselju v osrednjih Halozah poseben pomen (karta II. 6.).

Prevladujoča dejavnost je motelski turizem ob avtocesti, katerega bomo povezali s turistično rekreativnim območjem Gorce, zahodno od motela in s tem okrepili turistično dejavnost v tem delu Haloz. Gradili bomo restavracijo ob obstoječi bencinski črpalki, ter tako obogatili turistično-gostinsko ponudbo, predvsem za tranzitne goste.

Ureditveno območje samega naselja Podlehnik je omejeno z linijo melioracijskega območja in tako iztisnjeno iz ravninskega dela doline Rogatnice na nekoliko nagnjen teren do obronkov gozdov in strmejšega terena, ki še vedno omogoča ugodne gradbene pogoje za temelje manj zahtevnih objektov, kot je individualna stanovanjska gradnja.

Razen povečanih gostinskih kapacitet bomo spodbujali tudi proizvodno in storitveno obrt.

Podlehnik ima v primerjavi z ostalimi lokalnimi središči, prav zaradi ugodne prometne lege ob avtocesti, ter atraktivne vinorodne krajine v okolici, izrazito prostorsko prednost za razvoj turističnih dejavnosti.

5.2.6. Juršinci

So osrednje lokalno središče v Slovenskih goricah in leže ob cesti Ptuj—Ljutomer. Kriteriji opredelitve ureditvenega območja naselja so bili gozdni rob in meja melioracijskega območja oziroma melioracijski jarki. Pretežno agrarni značaj naselja ter lega sredi agrarnega prostora zahtevata krepitev oskrbnih dejavnosti (trgovine — kmetijski repromaterial), predvsem pa si moramo prizadevati za čim hitrejši razvoj obrtnih in storitvenih dejavnosti (karta II. 3.).

Stanovanjsko zidavo bomo usmerjali ob cesti ter na prostoru med šolo in pokopališčem. Prizadevali si bomo za razširitev obstoječe šole in zgraditev telovadnice.

Juršinci imajo v primerjavi z ostalimi pomembnejšimi lokalnimi središči najmanjše zaposlitvene možnosti in zatorej manj pomembno vlogo v svojem gravitacijskem območju. V dolgoročnem obdobju si moramo prizadevati za okrepitev pomena tega središča, kar bo imelo za posledico tudi hitrejši razvoj ostalega območja, ki gravitira k Juršincem.

UREDITVENA OBMOČJA OSKRBNO-STORITVENIH LOKALNIH NASELIJ BILANCA POVRŠIN

— v ha

	POZIDANE POVRŠINE	PROSTE POVRŠINE	SKUPAJ POVRŠINA
1. CIRKOVCE	19	10	29
2. DESTRIK	7,5	3	10,5
4. DOLENA	20	13	33,5
4. DORNAVA	50	26	76
5. GRAJENA	5,5	13,5	19
6. HAJDINA	38	24	62
7. ZG. LESKOVEC	4,5	2,5	7
8. LOVRENC NA DRAVSKEM POLJU	31	12,5	43,5
9. MARKOVCI	22	4	26
10. POLENSAK	5,5	3,5	9
11. PTUJSKA GORA	8	7,75	15,75
12. STOPERCE	4,5	1,5	6
13. TRNOVSKA VAS	9,5	4	13,5
14. VIDEH PRI PTUJU	20,5	17,5	38
15. VITOMARCI	8	10	18
16. ZAVRČ	6	5,5	11,5
17. ŽETALE	7	6	13

UREDITVENA OBMOČJA POZIDNEJŠIH LOKALNIH SREDISC
BILANCA POVRŠIN

	CIRKULANE			GORIŠNICA			- v ha		
	OBSTO- JECE	PREDVI- DENO	SKUPAJ	OBSTO- JECE	PREDVI- DENO	SKUPAJ	OBSTO- JECE	PREDVI- DENO	SKUPAJ
1. POVRŠINE ZA STANOVA- NJA IN SPREMLJAJOČE DEJAVNOSTI	6	8	14	21	11	32	8	4	12
2. POVRŠINE ZA CENTRALNE DEJAVNOSTI	2,5	0,5	3	4	-	4	1,5	0,5	2
3. POVRŠINE ZA PROIZVODNE DEJAVNOSTI	2,5	5,5	8	-	3,5	3,5	-	1,25	1,25
4. GOZDNE POVRŠINE	-	-	-	5,5	-	5,5	-	-	-
5. TRAJNO VAROVANE KME- TIJSKE POVRŠINE	-	-	-	4,5	-	4,5	-	-	-
6. DRUGE OBDELOVALNE POVRŠINE	1,5	-	1,5	-	-	-	1,5	-	1,5
7. REKREACIJSKE, PARKOV- NE IN DRUGE ZELENE POVRŠINE	0,75	1,5	2,25	0,75	1	1,75	-	-	-
8. VODNE POVRŠINE	0,75	-	0,75	0,75	-	0,75	0,5	-	0,5
9. POKOPALIŠČE	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. HOTEL-RESTAVRACIJA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. PROMETNO-SERVISNE POVRŠINE	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. ŽELEZNIŠKE POVRŠINE	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	14	15,5	29,5	36,5	15,5	52	11,5	5,75	17,25

	KIDRIČEVO			MAJŠPERK-BREG			PODLEHNİK		
	OBSTO- JECE	PREDVI- DENO	SKUPAJ	OBSTO- JECE	PREDVI- DENO	SKUPAJ	OBSTO- JECE	PREDVI- DENO	SKUPAJ
1. POVRŠINE ZA STANOVA- NJA IN SPREMLJAJOČE DEJAVNOSTI	23	17	40	14,5	7,5	22	3	4	7
2. POVRŠINE ZA CENTRALNE DEJAVNOSTI	4	2	6	4	1	5	1,75	0,5	2,25
3. POVRŠINE ZA PROIZVODNE DEJAVNOSTI	95	8	103	5	9	14	-	2	2
4. GOZDNE POVRŠINE	118,5	-	118,5	3	-	3	0,5	-	0,5
5. TRAJNO VAROVANE KME- TIJSKE POVRŠINE	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. DRUGE OBDELOVALNE POVRŠINE	10,5	-	10,5	6	-	6	1	-	1
7. REKREACIJSKE, PARKOV- NE IN DRUGE ZELENE POVRŠINE	9,5	7	16,5	-	3	3	-	2	2
8. VODNE POVRŠINE	-	-	-	1	-	1	-	-	-
9. POKOPALIŠČE	-	-	-	0,25	1,5	1,75	-	-	-
10. HOTEL-RESTAVRACIJA	-	-	-	-	-	-	1	1	2
11. PROMETNO-SERVISNE POVRŠINE	-	-	-	-	-	-	2	0,5	2,5
12. ŽELEZNIŠKE POVRŠINE	4	-	4	-	-	-	-	-	-
	264,5	34	298,5	33,75	22	55,75	9,25	10	19,25

5.3. Zasnova krajinskega urejanja

V občini Ptuj si bomo prizadevali za takšno urejanje krajine, ki bo usklajeno z vsemi različnimi pogoji in omejitvami izhajajočimi iz specifičnosti posameznih krajinskih sistemov kot zaokroženih naravnih in antropogenih socio-ekoloških in planskih celot. V okviru teh krajinskih sistemov bomo opredelili rabe, upoštevaje specifično prostorsko identiteto krajinsko-ekološke značilnosti, kulturno-zgodovinske in ambientalne vrednote ter kulturno-produkcijske značilnosti krajine. Prostor posameznega krajinskega tipa bomo obravnavali po načelih kompleksnega razvoja in varstva krajine in v skladu s spoznanjem, da veljajo za vsak krajinski tip specifične zakonitosti naravno-antropogene značaja, ki so med seboj nenehno v vzajemnem, dinamičnem ravnotežju. Krajino kot kompleksno enoto bomo oblikovali v medsebojno prepleteni soodvisnosti in pri tem težili k ohranjanju krajinske identitete, kontrastov, dominant in klimatskih elementov, kontinuitete prostora, varovanju dobrin splošnega pomena ter varovanju in kvalitetni preobrazbi naravnega in grajenega okolja.

Kmetijstvo in gozdarstvo sta bistveni dejavnosti v prostoru, zato bomo posebno skrb posvetili krajinsko-ekološko pretehtanim in skladnim oblikam intenziviranja agrarne in gozdarske proizvodnje, ki bo kljub modernizaciji ohranjala dosedanje značilnosti kulturne krajine. Tako bomo pri melioracijskih posegih težili k takim rešitvam, ki bodo tehnično učinkovite, obenem pa usklajene s krajinsko-ekološkimi vidiki. Prav tako bomo na vinogradniških, percepcijsko atraktivnih območjih, tako rekonstruirali vinogradniške površine, da bomo v čim večji meri ohranili pomembnejše krajinsko-ekološke vrednote in se s tem izognili

monokulturnim potezom v krajini. S tem bomo zagotovili pospešeno kmetijski izrabo tudi v razgibanem svetu, kar bo omogočalo edino smiselno usmeritev razvoja teh območij.

Sočasno bomo usmerjali v izvenmestni prostor tudi urbani razvoj, vendar tako, da z novimi urbani posegi ne bomo rušili in načenjali proizvodnih procesov v kmetijski dejavnosti ali bistveno poslabšali ekoloških razmer v prostoru.

Stanovanjsko zazidavo, skupaj z gradnjo infrastrukturnih objektov bomo širili le na tiste površine, ki so kmetijski, gozdarski in krajinsko-ekološko manj vredne. Nove objekte bomo usklajali z obliko naselij, obenem pa bomo ohranjali našo stavbno dediščino. S primerno zemljiško politiko in urejenimi odnosi na področju prodaje zemljišč bomo preprečili stihij-sko gradnjo predvsem počitniških objektov, ki se nenadzorovano širijo na neustreznih zemljiščih. Z ustreznimi krajinskimi ureditvami bomo asanirali neusklajene in enostransko opravljene posege v prostor kot so peskokopi, glinokopi in gramoznice.

V občini Ptuj opredeljujemo z ozirom na značilen mozaikni prečet tipičnih krajinskih elementov z določenimi naravnimi in ustvarjenimi prostorskimi karakteristikami tri (3) različne krajinske tipe:

- A) Slovenske gorice
- B) Dravsko — Ptujsko polje
- C) Haloze — Savinsko.

Pri usmerjanju prostorskega razvoja v teh različnih prostorskih sistemih bomo aktivno varovali njihove krajinske značilnosti in naravno ustvarjene vrednote s tem, da bomo vsak poseg podredili merilu in identiteti krajinskega tipa. Vplive nameranih posegov bomo valorizirali tako z vidika velikega merila celotnega pro-

storskega sistema, kakor tudi z vidika manjših ambientalnih sprememb (karta IV.).

Osnovne oblikovalske in razvojne usmeritve v posameznem krajinskem tipu nam dajo naslednje splošne karakteristike:

A) Značilnost Slovenskih goric je blago valovit relief z manjšim deležem gozda. Gostota poselitve je precejšnja pretežno v obliki razloženih naselij po slemenih z nekaterimi manjšimi gručastimi zaselki zlasti ob cerkvah. Izredna pestrost v prostorski percepciji je obenem z raznolikostjo ekosistemov glavna značilnost tega krajinskega tipa. V dosedanjem obdobju so bili večji posegi v prostor izvedeni v dolini Pesnice, kjer so melioracije brez upoštevanja krajinsko-ekoloških vidikov, močno degradirale krajino. V dolgoročnem planskem obdobju bomo poglavito skrb namenili krajinsko-ekološko usklajenim prostorskim posegom, ki bodo predvsem melioracije in intenziviranje sadjar-ske in vinogradniške proizvodnje.

B) Ravninski prostor Dravsko-Ptujskega polja je najkakovostnejši kmetijski prostor obenem pa najbolj privlačen za poselitev. Značilna je intenzivna poselitve v strnjanih, dolgih obcestnih vaseh, katere oblikujeta svojstvena talna zasnova in arhitektura. V dolgoročnem planskem obdobju bomo varovali obstoječo strukturo naselij tako, da bodo novogradnje zapolnjevale vrzel med obstoječo pozidavo, preprečili bomo razpršeno stihij-sko gradnjo in odpiranje novih zazidalnih površin. S prostorskimi izvedbenimi akti bomo natančno določili pogoje gradnje upoštevaje krajinske oz. naselbinske osnove pri večjih gradbenih posegih, v ravninski prostor Dravskega in Ptujskega polja bomo z ustreznimi asanacijami zavarovali krajinski izgled.

C) Močno valovite Haloze s precej gozdnatimi strmimi pobočji na zahodu in nižjim vinogradniškim gričevjem na vzhodu so krajinsko izredno slikovit svet. Podobna prostorska in ekološka pestrost kot v Slovenskih gorah, z manjšimi možnostmi za večje posege v prostor, daje temu krajinskemu tipu izjemen pečat. Poselitve je izredno razpršena, objekti so locirani na slemenih, ob gozdnih robovih in drugih naravnih stikalih. Celotno območje Haloze bomo ohranjali v njegovi primarni produkcijski organiziranosti s tem, da bomo obstoječe zaselke predvsem komunalno posodabljali. To bo v veliki meri olajšalo nerazvitost in med drugim tudi preprečilo odseljevanje avtohtonega prebivalstva. Poseben problem predstavlja stihij-sko širjenje počitniških objektov, ki se pojavljajo na vedutno izpostavljenih mestih. Njihove značilnosti so neustrezne oblike, materiali in slaba arhitektura. Prizadevali si bomo opredeliti območja za pozidavo s počitniškimi hišami in obenem določiti z izvedbenim aktom naslednjo enotno gradnjo z avtohtonimi značilnostmi tako v velikosti, arhitekturi in tudi gradbenem materialu.

Usmeritve na področju urejanja krajine podrobneje določamo in prostorsko opredeljuje-mo s krajinskimi zasnovami Krčevine, Kicarja, Šturmovca s Ptujskim jezerom, vzhodnega dela Haloze, ter območja Gorce v osrednjih Halozah.

5.3.1. Krajinska zasnova Krčevine

Območje osega krajinsko izredno slikovito in vidno izpostavljena zahodna slemena Slovenskih goric med strugo Drave in dolino Rogoznice. Značilna je tipična ruralna krajina s pestro menjavo volumskih, gozdnih in ploskovnih, njivskih in travniških površin z značilno strukturo vinogradniških območij. Razložena ruralna naselja so razmeščena na produkcijsko manj pomembnih območjih, kar je rezultat historično-razvojne kontinuitete rabe tal, pretežni del gozdnih površin je opredeljenih kot krajinski park, za kar veljajo posebni varovalni režimi.

Izredna bližina Ptuja poleg vseh naštetih kvalitet tega prostora ima za posledico naglo rast počitniških objektov, ki bodo zasedla naja-

traktivnejše lokacije. Z ustreznim lociranjem vikend con bomo zajezili stihijno širjenje ter ob enem zavarovali vedno najbolj izpostavljene predele. Pri tem bomo spoštovali lokacijski in orientacijski sistem obstoječe graditve, tradicionalne materiale, usmerjenost in obliko starih in členitev arhitekture. Te cone bomo predvideli na območju Mestnega vrha ter pod Humom. Razvijali bomo obliko pasivne rekreacije, ter vzpodbujali razvoj kmečkega turizma.

5.3.2. Krajinska zasnova Kicarja

Izredni krajinski in ekološki vrednosti tega območja sta ribnika v Pacinju in v gozdu Tičnica, ki sta rastišči redkih in vodnih rastlin. Celotno območje Kicarja je po naravovarstveni opredelitvi krajinski park. Razvijali bomo le pasivne oblike rekreacije ob obeh ribnikih ter na ostalih atraktivnih legah v prostoru. Družbeni razvoj na območju Kicarja bomo načrtovali v skladu s spoznanjem, da veljajo znotraj krajinskega parka posebni kriteriji urejanja krajine, ki upoštevajo izsledke večplastne načrtovalske analize in valorizacije prostora.

5.3.3. Krajinska zasnova Šturmovcev in Ptujkega jezera

To je najpomembnejše in najbolj perspektivno rekreacijsko zaledje mesta Ptuja. Na eni strani imamo območje krajinskega parka Šturmovci na sotočju Dravinje in Studenčnice z ročavi Drave in otoki v strugi, kar je enkraten primer recentnih inudacijskih logov, travnikov, skupin dreves ter živice, na drugi strani pa bomo razvijali obrežni pas namenjen vsem oblikam rekreacije s poudarkom na razvoj vodnih športov. Območje Šturmovcev je s svojim labilnim kompleksom ekoloških dejavnikov močno občutljivo za vsak poseg v ta prostor, zato bomo ta predel aktivirali le v okviru sedanje osnovne ekologije. Ob natančni preučitvi sedanjih ekoloških dejavnikov.

Rekreacijski pas na levem bregu jezera bomo povezali z rekreacijskim pasom kot ga opredeljuje urbanistična zasnova mesta Ptuj in tako dobili zeleni pas na obeh straneh jezera. S tako zasnovanim rekreacijskim potencialom bomo vzpostavili pogoje za močnejši razvoj turizma, ki bo ob ustreznih infrastrukturnih povezavah pomenil močan impulz dolgoročnem razvoju Ptujске občine.

5.3.4. Krajinska zasnova vzhodnih Haloz

Z razmeroma lahko dostopnostjo (most čez Dravo) in atraktivno lego na robu Ptujkega polja ob Dravi, postaja ta del Haloz vedno bolj ogrožen z nenadzorovano gradnjo počitniških objektov. Opredelili bomo cone za tovrstno gradnjo na območju Belskega vrha, Hrastovca in Turškega vrha na takih lokacijah, kjer bodo vizualno najmanj izpostavljeni. Prostorski izvedbeni akt bo moral natančno določiti kriterije za gradnjo, ki se bo morala povsem približati avtohtonim značilnostim tega krajinskega tipa.

Z rekonstrukcijo kmečkih zaselkov bomo ustvarili pogoje za življenje prebivalstva in s tem za vzdrževanje in kvalitetno nadgrajevanje kulturne krajine. Posebno skrb bomo posvečali razvoju agrarnih dejavnosti pri nadaljnjem ohranjanju dosedanjih krajinsko-ekoloških značilnosti. V razvoju območja bomo težili, da pridejo do polnega izraza posamezne funkcije kot so lesno proizvodne in varovalne funkcije gozdov, izredno ugodne lokacije za vinogradništvo in sadjarstvo, funkcija stalnega in začasnega bivalnega prostora, rekreacijska funkcija in s tem povezanih ugodnih možnosti za razvoj turizma. Za slednje bomo predvsem namenili grad Bori in njegovo bližnjo okolico. Z opredelitvijo vinske ceste bomo vzpodbudili razvoj kmečkega turizma in turistične dejavnosti tudi v notranjih predelih Haloške krajine.

5.3.5. Krajinska zasnova Gorce v osrednjih Halozah

Gozdnato nekoliko bolj bogato v vseh drugih ozirih z ekološkimi značilnostmi kot v vzhodnih Halozah, je območje osrednjih Haloz, ob predvideni avtocesti Maribor-Zagreb izredno atraktivno za razvoj turistične dejavnosti. Z razvojem turistično rekreacijskega centra ob jezeru Dežno in z navezavo na motelske objekte ob avtocesti ter z izhodiščem v širši prostor Gorce bomo opredelili osrednjo razvojno dejavnost tega območja. Ves ta razvoj pa bomo načrtovali s ciljem varovanja in kvalitetne preobrazbe naravnega in grajenega okolja. Poleg turizma bosta gozdarstvo in agrarna proizvodnja še vedno pomembna razvojna dejavnika, ki jo bomo razvijali ob ohranjanju dosedanjih značilnosti kulturne krajine. Poselitveno strukturo bomo razvijali še naprej v skladnem prepletu z agrarnimi površinami, krajinskimi in ekološkimi pogoji, z upoštevanjem vseh naravnih in historično-razvojnih vrednot prostora ter njegove kmetijsko-gozdarsko-rekreacijske namembnosti.

5.4. Kmetijske in gozdne površine, lovstvo, ribištvo in čebelarstvo

5.4.1. Kmetijske površine

V skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih in Navodilom o razvrstitvi kmetijskih zemljišč v družbenem planu ter ob upoštevanju določil interventnega zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pred spremljanjem namembnosti so v prostorskih sestavinah dolgoročnega družbenega plana občine Ptuj razvrščena kmetijska zemljišča, ki so temelj proizvodnje hrane v SR Sloveniji v 1. območju kmetijskih zemljišč. V občini Ptuj so to:

- zemljišča I. in II. kategorije,
- zemljišča, ki jih je na podlagi proučitev naravnih danosti mogoče usposobiti s prostorsko ureditvenimi operacijami za intenzivno kmetijsko proizvodnjo,
- zemljišča, ki so še oblikovana v kompleksu,
- zemljišča, ki so predvidena za povečanje in združevanje površin pri kmetijskih organizacijah združenega dela,
- zemljišča, ki so po svojih naravnih danostih primerna za napravo intenzivnih,
- kompleksi zemljišč, ki so zaradi izjemnih lastnosti in lege najprimernejši za vrtnarsko proizvodnjo v skupni površini 29.099 ha.

Vsa druga kmetijska zemljišča v občini Ptuj so razvrščena v drugo območje kmetijskih zemljišč v skupni površini 9.844 ha.

Zemljišča I. in II. kategorije je v občini Ptuj 13077 ha. Območje površin, ki se nenačrtno zaraščajo, znaša 624 ha. Po dolgoročni namenski opredelitvi je namenjenih kmetijstvu 456 ha in gozdarstvu 168 ha. Na podlagi razvojnih predvidevanj bomo morali industrijski in stanovanjski gradnji v prihodnje nameniti določene nove površine in to znotraj obstoječih naselij (8. kategorija) in v manjši meri izven njih.

V ta namen bo zato potrebno:

- nadaljevati z usklajevanjem posameznih interesov v prostoru,
- prizadevati si za maksimalno ohranjanje obsega kmetijskih površin, za povečanje njihove proizvodne sposobnosti in odpravljanja nenačrtnega zaraščanja,
- vzpostaviti in pripraviti program izkoriščanja vseh zemljišč. Za neobdelana in slabo obdelana zemljišča pa pripraviti možnost zakupa (družbeni in privatni) po zakonu o preživitinskem varstvu kmetov,
- pripraviti in izvajati program združevanja parcel, agro in hidromelioracij, malih melioracij, regulacij ter program aktivnosti, ki zadevajo dolgoročno usmerjanje razvoja na zaraščajočih zemljiščih,
- vlagati potrebna sredstva v izboljšanje zemljišč.

Istočasno si je potrebno prizadevati v skladu z možnostmi za odkup vseh prostih zemljišč od privatnih lastnikov.

Spoznanje, da je pridelovanje hrane strateškega pomena, narekuje in posredno omogoča, da bomo v prihodnje upoštevali povečani interes za kmetijstvo kot pomembnejši dejavnik celovitega družbenega razvoja.

Glavna proizvodna usmeritev bo poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo in vinogradništvo. V okviru teh nalog bomo z vrstnim redom prioritete zagotovili hitrejši razvoj teh dejavnosti:

- s povečanjem pridelovanja,
- s pridelovanjem industrijskih rastlin,
- s pridelovanjem sadja in grozdja.

5.4.2. Gozdne površine

Gospodarjenje z gozdovi pomeni gospodarjenje s prostorom na ekoloških osnovah. Pomembno je gozdarstvo tudi kot gospodarska dejavnost, saj pokriva gozd tretjino površin občine Ptuj. Kot vzdrževalec ekološkega ravnotežja v spletu naravnih danosti je gozd glede na reliefne in podnebne razmere tukajšnjega sveta po svoji varovalni in proizvodni vlogi bivalni temelj za človeka na tem prostoru.

Gozdne površine bodo minimalno naraščale do leta 2000 in bodo znašale okrog 20.000 ha ali 31 % vseh površin. Večje površine bodo v gričevnatem svetu Haloz in Slovenskih gor, medtem ko bomo zasledili v nižinskih predelih celo upadanje površin zaradi melioracij.

Varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim pomenom bodo z manjšimi korekcijami ostali v enakem obsegu.

5.4.3. Lovstvo, ribištvo in čebelarstvo

Lovstvo, ribištvo in čebelarstvo so dejavnosti splošnega pomena, katerih dolgoročni razvoj je v tesni soodvisnosti z načinom poselitve, varovanjem okolja, skrbi za biološko ravnatežje itd.

Lovske in ribiške družine ter čebelarstva morajo pogoje in možnosti za razvoj svoje dejavnosti usklajevati z razvojem kmetijstva, gozdarstva in turizma ter pravočasno opozarjati na vse negativne učinke, ki jih povzročajo razvoj posameznih proizvodnih dejavnosti, vodnogospodarski posegi, prometne ureditve, kmetijske monokulture, umetni gozdni nasadi itd.

Divjad je integralni del ekosistemov, je le pogojno obnovljiva dobrina in odvisna izključno od primerne stopnje ohranjenosti okolja. Dolgoročno usmerjena naloga lovskih družin je rajonizacija občine za posamezne vrste divjadi in zagotavljanje pogojev, da divjad v teh rajonih lahko obstaja. Bistvenega pomena pri tem je uskladitev interesa gojitve divjadi z razvojem kmetijstva in gozdarstva, kjer so najpogostejši konflikti zaradi škode, ki jo povzroča divjad. Prav tako je potrebno pravočasno oceniti vplive posameznih posegov v prostor na gibanje in gojitvene pogoje za divjad ter iskati optimalne rešitve za razvoj vseh dejavnosti.

Osnovna pomena ribištva sta ohranitev čistosti voda in vodne favne ter gospodarski pomen. Osnovni omejitveni faktor razvoja je onesnaženje voda in regulacija vodotokov.

Poleg dolgoročno usmerjene sistematične skrbi za zmanjševanje onesnaženja rek in potočkov je potrebno v neonesnaženih vodah urediti ribnike za vzgojo rib.

Pri planiranju vodnogospodarskih posegov je obvezno predhodno usklajevanje z ribiškimi družinami.

Čebelarstvo je pomembna gospodarska dejavnost, istočasno pa čebele posredno prispevajo k bistveno večjim hektarskim doprinosom sadnega drevja in drugih sadežev.

Poleg sistematične skrbi za čisto okolje je potrebno razvoj čebelarstva spodbujati s strokovnim izobraževanjem, z organizacijo zdravstvenega varstva čebel in zagotovitvijo reprodukcijskega materiala.

SPREMEMBE V STRUKTURI POVRŠIN V OBDOBJU 1986–2000

Kazalec	Opis	Stanje 1985		Plan 2000		Spremem. rabe 1985–2000	
		Površina v ha	% od površi- ne občine	Površina v ha	% od površi- ne občine	Površina v ha	% od površi- ne občine
900	KMETIJSKO ZEMLJIŠČE						
9100	Trajno varovana kmetijska zemljišča (1. območje)	29.099	45,09	28.858	44,72	- 241	0,37
	— I — in II. kategorija	12.971	20,10	12.908	20,00	- 63	0,10
	— ostala kmetijska zemljišča	16.128	24,99	15.950	24,72	- 178	0,28
	Kmetijska zemljišča (2. območje)	9.844	15,25	9.612	14,90	- 232	0,36
	od tega: Površine v zaraščanju (VI.)*	624	0,97	—	—	—	—
	Skupaj 900	38.943	60,34	38.470	59,62	- 473	0,73
901	GOZDNO ZEMLJIŠČE	19.877,5	30,80	20.034,5	31,05	+ 157	0,24
	NERODOVITNE POVRŠINE						
	SKUPAJ	5.709,5	8,84	6.025,5	9,34	+ 316	0,49
9020	Območja naselij (VII.)	4.282,6	6,63	4.481,6	6,94	+ 199	0,31
903	Površine voda	1.327	2,06	1.327	2,06	—	—
9051	Odlagališča odpadkov	55,4	0,08	59,4	0,09	+ 4	0,01
90600	Pridobivalni prostori za površinska izkoriščanja rudnin	44,5	0,07	51,5	0,08	+ 7	0,01
92001	Avtomobilska cesta	—	—	106	0,16	+ 106	0,16
	SKUPAJ POVRŠINA OBČINE	64.530	100,00	64.530	100,00		

* Kmetijstvu namenjeno 168 ha
Gozdarstvu namenjeno 456 ha

5.5. Vodno gospodarstvo in komunalna dejavnost

V dolgoročnem obdobju bo vodnogospodarska dejavnost usmerjena v zagotavljanje potrebnih količin pitne vode, v varstvo kakovosti vode in urejanje odvodne mreže.

Občina Ptuj ima nekatera območja še vododeficitarna (Haloze, Slovenske gorice), ravninski del občine pa je vodno bogat, vsebuje velike količine podtalnice, pri tem pa se pojavlja problem onesnaževanja.

Za zagotavljanje zadostnih količin kakovostne pitne vode in industrijske vode za širše oskrbovanje prebivalstva ima občina Ptuj 9 zajetih v Skorbi, Lancovi vasi, Kidričevem in Sikolah s potrebnimi varstvenimi pasovi. Rezervat za novo zajetje pitne vode bo na območju Okršiča jugozahodno od Stojnc.

V naslednjem srednjeročnem planskem obdobju 1986–1990 predvidevamo izgradnjo primarnega vodovodnega omrežja Biš—Gočova, Trnovska vas—Vitomarci, Vodol—Sakušak—Gomila, Vodol—Polenšak, Polenci—Lasičevci—Prerad, Mezgovci—Slomi, Prerad—Zamušanski vrh, Rabelčja vas—Drstelja, Rabelčja vas—Grajena, Rogoznica—Placar—Janežovci—Jiršovci, Moškanci—Formin, Sobetinci—Moškajnci, Borl—Veliki vrh—Verbajnsak, Majski vrh—Soviče, Cirkulane—Soviče, Majski vrh—Sp. Gruškovje, Jurovci—Dolena, Dolena—Vobča vas, Majšperk—Stanečka vas—Vobča vas, Breg—Preša—Sp. in Zg. Sveča, Apače—Kidričevo—Hajdina. Vzporedno s novim vodovodom pa bo potrebno zgraditi tudi potrebne vodohrame, prečrpalnice in raztežilnike.

V dolgoročnem obdobju bomo odpravili vsakoletne poplave z regulacijo reke Dravinje s pritoki in potok Rogoznico ter drugih manjših potokov. Dosegli bomo varnost pred poplavami na osnovi 10-letnih vod.

V dolgoročnem planu je razvoj komunalnih infrastrukturnih objektov vzlet kot celovit sistem širšega urbanega prostora. Komunalno infrastrukturo bo potrebno obnavljati, posodabljanje in dograjevati načrtno in sistematično. S tem bomo pripomogli k izboljševanju in zaščiti bivalnega standarda. Vzporedno s prenovno in izgradnjo stanovanjskih in industrijskih območij bo potrebno zgraditi in dopolniti vodovodno in kanalizacijsko omrežje, organizirati zbiranje, sortiranje, predelavo in odlaganje odpadkov, obnoviti in razširiti zelene površine, mestne parke in urediti površine za pokopališča.

V Ptujski občini bo potrebno razširiti in posodobiti kanalizacijsko omrežje na območju

mesta Ptuj, Kidričevem in Majšperku in zgraditi novo kanalizacijo v vseh večjih lokalnih središčih. Vzporedno z izgradnjo kanalizacije, pa je nujno urediti čistilne naprave, za preprečitev onesnaženja površinske in podtalne vode.

V procesu dolgoročnega razvoja bomo vključevali prebivalstvo in gospodarstvo v organizirano ravnanje z odpadki. Postopoma bomo zmanjševali količine in vrste odpadkov, ki jih je mogoče reciklirati. S sortiranjem bomo gospodarstvu pripomogli pri preskrbi s sekundarnimi surovinami in energijo, s tem pa zmanjšali potrebe po prostoru za deponiranje. Nujno bo vključiti čimveč prebivalstva v organiziran odvoz odpadkov, s čimer se bo zmanjšalo število divjih deponij.

Dolgoročno bomo v občini Ptuj zagotovili dve lokaciji za deponiranje komunalnih odpadkov in sicer: ob sedanji obstoječi lokaciji v Brstju in glinokop v Janežovcih v Slovenskih goricah.

Za odlaganje posebnih odpadkov (rdečega blata) Tovarne glinice in aluminija v Kidričevem bo še naprej sedanja deponija, za odlaganje pepela pa bližnje gramoznice in nova deponija v gozdu vzhodno od tovarne (karta VII).

Pri pridobivanju pokopališkega prostora pa je predvidena razširitev pokopališča v Rogoznici.

5.6. Varstvo in izboljševanje okolja

Posebno družbeno skrb bomo namenili varstvu okolja, vodili bomo tako gospodarsko in prostorsko politiko, ki bo omogočala, da bomo okolje zavarovali pred škodljivimi snovmi in vplivi in ga izboljševali.

Spodbujali bomo razvoj sodobne energetske in surovinske varčnih, čistih in tihih tehnologij. Vse naložbe bomo presojali tudi s stališča vpliva na okolje.

5.6.1. Industrijska in druga proizvodnja bo temeljila na racionalni porabi surovin, vode in energije. Skupaj z drobnim gospodarstvom bo razvijala tudi sisteme za varstvo in izboljšanje okolja.

Industrijske, druge proizvodnje in storitvene organizacije združenega dela ter lastniki obrtnih delavnic bodo postopno opuščali tehnologije, ki onesnažujejo okolje. Poskrbeli bodo za čiščenje odpadkov in za reciklažo oziroma prevrednotenje in neškodljivo odstranjevanje odpadkov. Poostriili bomo nadzor nad onesnaževalci in onesnaževanjem ter odgovornost za ogrožanje okolja. Razvili bomo učinkovito informativno službo, ki bo ob sodelovanju s civilno zaščito omogočila hitro ukrepanje v primerih ekoloških nesreč.

Glavni problem za okolje v ptujski občini je odlaganje rdečega blata, ki poleg uporabe velikih površin zemlje še vpliva na okolje zaradi vsebnosti alkalij (Na 20), ki jih voda izpira in odnaša v zemljo ter tako zvišuje pH podtalne vode.

Pri uporabi premoga kot energetske gorivo za proizvodnjo pare se sproščajo precejšnje količine SO₂. Zmanjšanje porabe energije ali sprememba energetskega vira sta lahko posega, ki bi bistveno prispevala k sanaciji onesnaževanja ozračja z SO₂.

Onesnaževanje okolja v proizvodnji glinice (pare) povzroča tudi pepel. Predelava kotlovnice predvideva postavitev ustreznih filtrskih naprav (elektrofiltre) za čiščenje dimnih plinov od novega kotla. Problem emisije prahu iz kotlovnice bo tako delno rešen.

Pri proizvodnji glinice prihaja tudi do emisije prašnih delcev glinice, kar pa ne predstavlja obremenitve za širše okolje zaradi svoje intertosti in ker se odseda že v ožjem tovarniškem območju.

Iz omenjenega sledi, da je Kidričevo razvrščeno v IV. območje, kjer je zrak onesnažen nad kritično mejo. V skladu s predpisi je dovoljena gradnja in rekonstrukcija objektov na tem območju samo v skladu s sprejetim sanacijskim programom ali če imajo objekti lastne čistilne naprave. Z rekonstrukcijo Tovarne glinice in aluminija v Kidričevem in skupno kotlovnico za naselje bomo zmanjšali onesnaženost zraka na tem območju za eno stopnjo.

Rezultati dosedanjih analiz kažejo na potrebo po pripravi sanacijskih programov, ki se morajo nanašati na naslednje ugotovitve:

1. Onesnaževanje podtalne vode je izrazito vsaj 6 km v vzhodni smeri od deponije in to na osnovi naslednjih parametrov: alkalnost, koncentracija Na, Al, V, Fe cianidov in fluoridov.

2. Obe vrsti odpadkov (rdečega blata in pepel) moramo zaradi agresivnosti in množin uvrstiti med posebne odpadke, ki vsebujejo nevarne snovi za okolje in z njima pri odlaganju ustrezno ravnati.

3. Obstoječa tehnologija odlaganja rdečega blata in pepela ni sprejemljiva.

4. Pri izbiri nove lokacije za deponijo rdečega blata in pepela je potrebno izpolniti vse zahteve za deponijo posebnih odpadkov, ki vsebujejo nevarne snovi. V primeru opustitve sedanjih deponij je potrebno obstoječi deponiji rdečega blata in pepela sanirati, t.j. zravnavati, prekriti z materialom, ki je za vodo slabo prepusten, urediti odvajanje in zbiranje padavinskih vod z deponije in deponijo rekultivirati.

5. Za nadgradnjo deponije na obstoječih lokacijah so potrebne raziskave o globini, mehanskih in fizikalno kemijskih lastnostih rdečega blata. Površino obstoječe deponije je potrebno pripraviti za nadgradnjo, t.j. prekriti s plastmi materialov, ki so slabo prepustni za vodo, urediti drenažo površine deponije in zbiranje dreniranih in izcednih vod.

6. Tehnologijo odlaganja je potrebno spremeniti. Uvesti je potrebno predobdelavo rdečega blata in pepela, ki alternativno obsega kemično nevtralizacijo in dehidracijo ter mešanje obeh tipov odpadka.

7. Z ozirom na dolgoletno odlaganje rdečega blata in pepela na neprimeren način in z ozirom na opazno širjenje vplivnega območja deponije na talno vodo se bo onesnaževanje podtalnice nadaljevalo, četudi bi TGA Kidričevo prešlo na novo lokacijo. Ureditve obstoječe deponije bo hitrost širjenja vplivnega območja upočasnila, še zlasti ko bodo v 90-letih prenehali dolagati rdeče blato.

V Ptuj bomo zmanjšali hrup, ki ga povzroča promet z etapno zgraditvijo obvoznice. Smrad na desnem bregu Drave zaradi perutinskih in bekonjskih farm ter kaliferije bomo odpravili s čistilnimi napravami, izboljšanjem tehnologije oziroma prestavitvijo lokacije. Izboljšali bomo odtočne razmere zalednih voda

v krajevnih skupnostih Budina-Brstje in Spuhlja.

5.6.2. V kmetijstvu, zlasti pri agro in hidromelioracijah ter v tehnologiji pridelovanja, bomo upoštevali varovanje okolja, še posebej na površinah nad podtalnico. Skupaj z industrijo in znanstveno-raziskovalnimi ustanovami bo kmetijstvo razvijalo manj škodljiva sredstva za zaščito rastlin in živali ter biotehnoške metode za spreminjanje odpadkov v živilsko krmo, kompost in druge koristne snovi.

V gozdarstvu bomo v prihodnjih letih krepili splošne koristne funkcije gozdov, kot so varovanje tal pred erozijo, ustvarjanje ugodnih mikroklimatskih razmer in možnosti za rekreacijo občanov. Sproti bomo nadomeščali bolno dreve, dosledno zatirali škodljivce in povečali obseg gojitev, da bo gozd mlad in bolj odporen.

5.6.3. V vodnem gospodarstvu bomo več pozornosti namenili varstvu vodnih količin in kakovosti voda. Nujno bomo varovali zaloge neoporečne podtalnice.

Vse organizacije združenega dela in lastniki obrtnih delavnic, ki uporabljajo vodo v tehnološkem postopku, bodo uredili naprave za predčiščenje odpadk. Zgradili bomo čistilne naprave. Obnovili bomo dotrajano kanalizacijsko in vodovodno omrežje, v izvenmestnih območjih pa postopno gradili kanalizacijo ter s tem zmanjševali razliko med pokritostjo območja z vodovodom in kanalizacijo.

Z opuščanjem tehnologije, ki onesnažuje okolje, doslednim čiščenjem odpadk in uporabo neškodljivih gnojil in škropliv v kmetijstvu bomo zmanjšali onesnaževanje voda.

K varovanju kakovosti voda bo prispevalo tudi boljše ravnanje z raznimi odpadki v številnih odlagališčih starih gramoznic na Dravskem polju, ki jih bomo sanirali, zemljišča pa usposobili za kmetijsko proizvodnjo (karta VII).

Vodno gospodarstvo bo namenilo večjo skrb zaščiti rek in ostalih voda v prvem in drugem kakovostnem razredu ter zmanjšanju onesnaževanja voda v tretjem in četrtem kakovostnem razredu za eno stopnjo onesnaženosti.

5.7. Varstvo kulturne in naravne dediščine

Vzporedno z družbenim razvojem v občini Ptuj bomo kot pomembno sestavino družbe obravnavali varstvo, revitalizacijo in pravilno vrednotenje arheološkega, umetnostno-zgodovinskega, etnološkega, urbanistično-arhitektonskega in naravno-varstvenega fonda, spomenikov NOB in ljudske revolucije.

Poleg naravne dediščine, ki je v občini Ptuj le slabo raziskana in kulturne dediščine, zavarovanih po določenih občinskih in republiških odlokih o varstvu naravne in kulturne dediščine, je potrebno v dolgoročnem planskem obdobju ažurirati evidence in opredeliti tista območja in objekte, ki po svojih karakteristikah in vrednotah zasluži poseben način obravnavanja. Na podlagi strokovno izdelanih vrednotenij bomo z ustreznimi režimi varovanja in urejanja zaščitili do sedaj neupoštevane objekte naravne in kulturne dediščine. Izdelali bomo konkretne konservatorske programe za posamezna območja in objekte dediščine in njenih sklopov. Dopolnjena vrednotenja dediščine bomo vključevali v postopki izdelave prostorskih izvedbenih aktov ter pri vsakem prostorskem posegu upoštevali varovalne usmeritve.

Zavarovali bomo območja, kjer je še ohranjena prvobitna narava ter skrbno obravnavali vse regulacije rek in potokov. Zavarovali bomo značilne močvirne ekosisteme pred neustreznimi tehničnimi posegi, obenem pa preprečevali percepcijsko neustrezne spremembe kulturne krajine. Iskali bomo možnosti kvalitetne preobrazbe haloške in slovenjgoriške krajine ob hkratnem ohranjanju ekoloških značilnosti tega prostora.

Za nove pomnike in obeležja NOB in ljudske revolucije bomo določili avtentične lokacije ter skrbeli za njihovo redno vzdrževanje.

Ohranjali bomo prostorske kakovosti in značilnosti, ki so pomembne za identiteto mesta in naselja ter ohranjali historične zazidalne linije, parcelacijo in ustrezno izrabili historični stavbni sklad.

Staro mestno jedro Ptuja bomo vključili v prenovu kot sestavni del mestnega razvoja. Ohranjali bomo fragmente kakovosti urbanističnih in krajinskih ureditev iz preteklosti ter rekonstruirali historične objekte in njihovo okolico v avtentičnem duhu.

S prostorskimi izvedbenimi akti bomo določili uporabo ustreznega gradbenega materiala, ter zagotovili regionalno ustrežbo tipske projekte za individualno gradnjo. Uveljavljali bomo načelo, da se statistično in gradbeno primerni stari objekti ob potrebi po novih, boljših prostorih ne rušijo, temveč se z ustrezno prenovu ob uveljavitvi avtohtonih elementov in z boljšim izkoristkom prostora vključijo v aktivno uporabo.

V procesu družbene skrbi za naravno in kulturno dediščino je glavni smoter celovito in smiselno urejanje prostora z vsemi njegovimi naravnimi in kulturnimi vrednotami, pri čemer je ena najpomembnejših nalog ohranjanje kvalitetnega okolja, ki bo zagotavljalo zdravo in humano življenje tudi v bodočnosti (karta VI.).

5.8. Usklajevanje navzkrižnih interesov v prostoru

Gospodarski razvoj bo povzročil marsikje v občini navzkrižne interese pri rabi prostora, čeprav bo ponekod večnamenska raba mogoča in sicer:

- zaradi zaščite podtalnice na Dravskem polju bomo odprli gramoznice le do nivoja talnice. Pri odprtju gramoznic na Dravskem polju bomo varovali podtalnico, zgradili vaške čistilne naprave, sanirali stare gramoznice. V varstvenih pasovih črpališč pitne vode bomo kmetijsko tehnologijo podredili zaščiti talnice,
- povsod bomo dobile kmetijske površine prednost pred gozdnimi površinami,
- za gradnjo bomo v pretežni meri namenili najslabša zemljišča (2. območje),
- pri melioracijah bomo upoštevali varstvo naravne in kulturne dediščine.

Koridor avtoceste Maribor-Ptuj bo potekal ob stari strugi reke Drave, tako da bomo varovali rezervat pitne vode na Dravskem polju in tajno varovana kmetijska zemljišča I. in II. kategorije.

Onesnaženost rek bomo izboljševali z gradnjo čistilnih naprav ne glede na občinske meje.

5.9. Obvezna izhodišča občine in republike

5.9.1. Obvezna izhodišča iz dolgoročnega plana SR Slovenije za obdobje 1986–2000 so naslednja:

- območja kmetijskih zemljišč, ki so temelj proizvodnje hrane v SR Sloveniji, kakor so opredeljena v prostorskih sestavinah dolgoročnega plana SR Slovenije,
- območja pomembnejših varovalnih gozdov, kakor so opredeljena na karti predloga dolgoročnega plana SR Slovenije št. 14,
- območja pomembnejših ožjih in najožjih varstvenih pasov zajetih podzemnih voda, območja pomembnejših podtalnic in glavne smeri napajanja z večimi regionalnimi vodovodi, kot je opredeljeno v predlogu dolgoročnega plana SR Slovenije na karti št. 12,
- območja pomembnejših rezerv rudnin in mineralnih surovin, kakor je opredeljeno v predlogu dolgoročnega plana SR Slovenije, na karti št. 19,
- območja narodnih in krajinskih parkov ter varstvena območja pomembnejših spomenikov kulturne dediščine, kakor so opredeljena v predlogu dolgoročnega plana SR Slovenije,
- območja sanacije kakovosti zraka, kakor so opredeljena v predlogu dolgoročnega plana SR Slovenije na karti št. 24,

— območja prednostne sanacije potokov vodotokov, ki so opredeljeni v predlogu dolgoročnega plana SR Slovenije na karti št. 18,

— zasnova funkcij Ptuja v omrežju naselij SR Slovenije, kakor so opredeljene v predlogu dolgoročnega plana SR Slovenije,

— zasnova omrežja magistralnih cest, kakor so opredeljena v predlogu dolgoročnega plana SR Slovenije, karta št. 7,

— zasnova omrežja magistralnih in glavnih prog, kakor so opredeljena v predlogu dolgoročnega plana SR Slovenije na karti št. 6,

— zasnova elektroenergetskega omrežja (lokacija termoelektrarne-toplarn, hidroelektrarn, potokov prenosnega omrežja 110 kV, 220 kV in 400 kV), kakor jo opredeljuje predlog dolgoročnega plana SR Slovenije na karti št. 4.

5.9.2. Obvezna izhodišča dolgoročnega plana občine so naslednja:

- območja, ki so posebnega pomena za skladen dolgoročni razvoj občine in se jim namenska raba ne sme spreminjati, ali se jim sme spreminjati le pod posebnimi pogoji, določenimi z zakonom. Ta območja so: zemljišča za trajno kmetijsko rabo stanovanjska območja, območja za industrijske proizvodne dejavnosti, območja družbenih oskrbnih, storitvenih in poslovnih dejavnosti, druge poselitvene površine zunaj ureditvenih območij naselij (območja počitniških hiš-sekundarnih bivališč), območja večjih prometnih infrastrukturnih objektov in naprav, območja večjih komunalnih objektov in naprav, območja večjih vodnogospodarskih objektov in ureditev, območja za izkoriščanje in raziskovanje rudnin, območja varovanja naravne in kulturne dediščine, območja varovanja vodnih virov, območja za posebne namene ter za druge potrebe splošne ljudske obrambe in družbene samozščite,

— prostorske sestavine dolgoročnega plana občine, ki so obvezno izhodišče za pripravo srednjeročnih družbenih planov občine, so prikazane skupaj z obveznimi izhodišči iz dolgoročnega plana SR Slovenije, ki se nanašajo na območje občine Ptuj in prikazana njihova usklajenost. Obvezna izhodišča, ki se nanašajo na infrastrukturna omrežja magistralnega pomena (avtocesta Šentilj–Maribor–Ptuj) so prikazana samo funkcionalno ne pa tudi lokacijsko, ker bo v prihodnje potrebno nadaljevati z usklajevanjem lokacije koridorja na medobčinski ravni tako, da bomo varovali kmetijska zemljišča, ki so temelj proizvodnje hrane v SR Sloveniji in rezervate pitne vode.

5.10. Uresničevanje dolgoročnega plana

Temeljni instrument za uresničevanje dolgoročnega plana občine za obdobje 1986–2000 bo srednjeročni družbeni plan in letni planski akti občine ter drugih subjektov planiranja, ki bodo oblikovani in sprejeti, izhajajoč iz vsebinskih usmeritev tega dolgoročnega plana in bodo morali konkretizirati dolgoročne razvojne cilje in naloge za posamezno petletno obdobje do leta 2000.

5.10.1. Za izvajanje planiranih usmeritev in zasnov razvoja v prostoru bomo oblikovali in sprejeli ustrezne ukrepe na področju dolgoročne zemljiške politike, družbenega nadzora nad prometom z zemljišči in prednostni vrstni red vlaganj v pogoje za razvoj. Bolj načrtno bomo uveljavljali prednostno pravico družbenopolitičnih skupnosti in načrtno pridobivali zemljišča, ki so določena za poselitev. Zavarovali bomo vsa območja pred stihijem razvojem in še posebej neorganizirano individualno stanovanjsko gradnjo in tako varovali območja med naselji za nadaljnji razvoj.

Komunalno opremljanje zemljišč bomo razvijali na širši osnovi. Predvsem bomo zagotovili dolgoročneje združevanje sredstev za primarno opremljanje večjih območij za dolgoročni razvoj poselitve in tako zagotovili, da slabše dostopne lokacije ne bodo preveč obremenjevale posameznega investitorja. Na podlagi dolgoročneje politike komunalnega opremljanja zemljišč bomo razpolagali z več

jim številom enakovrednih alternativnih lokacij in tako lažje dosegli večje zanimanje investitorjev za tiste lokacije, ki so v dolgoročnem planu opredeljene za razvoj specifičnih, predvsem industrijskih dejavnosti.

5.10.2. Temeljna merila in načela za urejanje posameznih območij so:

- aktiviranje vseh primarnih proizvodnih potencialov v prostoru ter selektivno vnašanje neagrarnih funkcij, da bi pridobili nove razvojne možnosti in kakovosti,

- razmerje med primarnimi in urbanimi dejavnostmi razvijati tako na ravni posameznih naselij kot programskih zasnov v smeri komplementarnega prepleta dejavnosti in njihove ekološko skladne vgraditve v krajino,

- razvoj poselitvenih zasnov, posameznih naselij in spremljajočih dejavnosti usmerjati skladno z merili, ki jih nalagajo potenciali, omejitve in ekološke značilnosti posameznega kulturno-krajinskega sistema,

- v okviru posameznega kulturno-krajinskega sistema izoblikovati zaokroženo poselitveno in proizvodno strukturo in opredeliti podobna merila za povezovanje s tovorstnimi mejnimi strukturami,

- kot strokovno podlago za oblikovanje prostorskih izvedbenih aktov v posameznem kulturno-krajinskem sistemu izdelati tudi agrokarte, ki bodo podajale proizvodno usmeritev in organizacijo primarnih dejavnosti na ravni celotnega kulturno-krajinskega sistema,

- pri opredeljevanju hierarhično oblikovane poselitvene zasnove za posamezni kulturno-krajinski sistem je treba izhajati iz pogojev agrokarte ter urbanih razvojnih usmeritev, v njej pa natančno opredeliti vsebino, obliko in funkcijo vsakega posameznega naselja kot naselitvenega in proizvodnega jedra.

- morfološka ureditev celotnega prostora kulturno-krajinskega sistema pogojuje in opredeljuje morfološko ureditev v posameznih naseljih in ožjih delih prostora. Na tej osnovi izoblikovati podobna soodvisna programska, organizacijska, ekološka in oblikovana merila in načela za urejanje naselij,

- bodočo ureditev prostora kot posledico premikov in usmeritev do leta 2000 kaže kartografski del plana.

6. RAZVOJ SPLOŠNE LJUDSKE OBRAMBE IN DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

V skladu s podružbljanjem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite je dolgoročni cilj povečati učinkovitost, mobilnost in celovitost obrambe in samozaščitne sposobnosti in odpornosti družbe za preprečevanje in obvladovanje vseh vrst družbeno škodljivih pojavov v miru ter učinkovito delovanje v primeru naravnih in drugih nesreč in v morebitnih izrednih razmerah in v vojni.

Razvijali bomo idnustrijske panoge predvsem tiste, ki so ključnega pomena za razvoj splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite in družbene dejavnosti ter v skladu s potrebami ukrenili vse potrebno za hiter prehod celotnega gospodarstva na delo in delovanje v vseh razmerah in oblikah agresije.

Na strateško pomembnih smereh in v hribovitih predelih bomo vzpodbujali graditev in storitvenih zmogljivosti predvsem za potrebe v vojni (manjših industrijskih obratov, majhnih hidrocentral, agregatov, lokalnih vodovodov...).

Za uspešno izpolnjevanje obrambnih in zaščitnih nalog bomo izvajali vse oblike usposabljanja prebivalstva, zlasti mladine.

V skladu s prioriteto razvoja teritorialne obrambe bomo krepili njeno tehnično opremljenost, usposobljenost in mobilnost. Z načrtnim uveljavljanjem in krepitvijo narodne zaščite kot najširše organizirane oblike obrambnega in samozaščitnega delovanja bomo povečali samozaščitno in obrambno moč za vodenje oboroženega splošnega ljudskega odpora tudi v najtežjih razmerah dolgotrajne vojne.

Prizadevali si bomo z organizacijskimi in kadrovskimi ukrepi vključiti čim širši krog delovnih ljudi in občanov v enote civilne zaščite ter tako povečati učinkovitost in usklajenost civilne zaščite s potrebami delovnih in življenjskih okolij. Povdarek bomo še naprej dajali izvajanju predpisov s področja zaklonske politike.

Dograjevali in posodabljali bomo avtonomni sistem upravnih zvez ter sistem za opazovanje in obveščanje.

Gasilske enote v OZD in prostovoljnih gasilskih društvih, kjer sedanje stanje požarne varnosti ne ustreza minimalnim potrebam požarne preventive, bomo kadrovsko izpopolnili in tehnično opremlili.

V skladu z republičkimi predpisi bomo oblikovali občinske blagovne rezerve najnujnejših življenjskih artiklov, s povdarkom na oblikovanju rezerv v živem, obenem pa bomo občinske blagovne rezerve razširili še z rezervami zdravil, repromateriala in zaščitnih sredstev.

Številka: 30-12/81-3

Ptuj,

Predsednik

Skupščine bočine Ptuj

Franč TETIČKOVIČ dipl. sociolog l. r.

